Vlaams Parlement

vergadering **C139**
zittingsjaar 2020-2021

Woordelijk Verslag

Commissievergadering

Commissie voor Leefmilieu, Natuur, Ruimtelijke Ordening en Energie

van 2 februari 2021

(Wegens de coronamaatregelen werd deze vergadering via videoconferentie georganiseerd.)

INHOUD

VRAAG OM UITLEG van Chris Steenwegen aan Zuhal Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over het digitale kunstmestregister
– 1421 (2020-2021) 3

VRAAG OM UITLEG van Robrecht Bothuyne aan Zuhal Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de opmaak van een plan-MER bij gemeentelijke ruimtelijke beleidsplannen
– 1480 (2020-2021) 9

VRAAG OM UITLEG van Bruno Tobback aan Zuhal Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de ondermaatse kwaliteit van de Vlaamse waterlopen
– 1521 (2020-2021) 12

VRAAG OM UITLEG van Mieke Schauvliege aan Zuhal Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de mededeling aan de Vlaamse Regering over de Programmatische Aanpak Stikstof
– 1681 (2020-2021) 19

VRAAG OM UITLEG van Johan Danen aan Zuhal Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over asbestafbouw bij prioritaire doelgroepen, met focus op jeugdlokalen, jeugdverblijfcentra en kamphuizen
– 1687 (2020-2021) 22

VRAAG OM UITLEG van Ludwig Vandenhove aan Zuhal Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de milieugevolgen van het afval voor de aanmaak van synthetische drugs
– 1273 (2020-2021) 26

VRAAG OM UITLEG van Ludwig Vandenhove aan Zuhal Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over het gebruik van pesticiden in privétuinen
– 1541 (2020-2021) 30

VRAAG OM UITLEG van Chris Steenwegen aan Zuhal Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over het digitale kunstmestregister
– 1421 (2020-2021)

Voorzitter: mevrouw Gwenny De Vroe

De voorzitter: De heer Steenwegen heeft het woord.

Chris Steenwegen (Groen): Minister, een tijdje geleden hadden wij hier een hoorzitting met de Mestbank om haar Mestrapport 2020 voor te stellen. De cijfers over de waterkwaliteit zijn niet goed, ze zijn eerder verontrustend. Omdat fosfor de beperkende factor is geworden in dierlijke mest blijkt uit de mestcijfers dat de stikstofgift meer en meer aangevuld wordt met kunstmest. De cijfers die de Vlaamse Landmaatschappij (VLM) heeft over het kunstmestgebruik, verschillen erg sterk van de cijfers van het Departement Landbouw en Visserij. Op basis van een extrapolatie van hun monitoring schatten we het werkelijke gebruik echt veel hoger in dan wat de VLM aan gegevens binnenkrijgt. Het Mestrapport geeft nogmaals aan dat er bij controles nog te vaak overtredingen worden vastgesteld. Mest en mestverwerking blijken nog altijd een fraudegevoelige zaak te zijn.

Om de bovenstaande vaststellingen te kunnen remediëren, zijn een aantal maatregelen voorzien. Een ervan is het bijhouden van een kunstmestregister. Dat is vanaf 1 januari 2022 digitaal. De mensen van de Mestbank lieten verstaan dat er al een mogelijkheid was gecreëerd om nu reeds digitaal te werken, al was dat weliswaar voor hen die daartoe vandaag al bereid waren of daar de voorkeur aan zouden geven. We hebben het daar in de hoorzitting eventjes over gehad.

Hoewel ik op basis van de hoorzitting met de Mestbank had begrepen dat iedereen zich hierin kon vinden, steeg er tot mijn verrassing een storm van protest op vanuit de sector. Dat gebeurde na een mail van de VLM aan de landbouwers en de kunstmestproducenten, -verdelers, -importeurs en -exporteurs. Die protesten richten zich niet alleen op het feit dat er voorbarig gecommuniceerd wordt, maar ze branden het voorliggende besluit ook tot de grond af.

Het schot voor de boeg werd gegeven door de Boerenbond. De voorzitter was erg scherp. Zij schrijft in haar voorwoord in Boer&Tuinder dat als je de mail leest, je de indruk krijgt dat je vandaag al verplicht bent om digitaal te registreren. Niets is minder waar, stelt zij, want het betrokken besluit is nog niet definitief door de Vlaamse Regering goedgekeurd. Zoals vorig jaar kun je gewoon de gegevens in een eigen papieren of ander register bijhouden. Ze zegt ook dat men doet alsof de definitieve goedkeuring van het besluit slechts een formaliteit is, maar dat is het helemaal niet. Ze stelt ook nog het volgende: "Het register dat vorig jaar in ontwerpversie door de Vlaamse regering principieel werd goedgekeurd, is immers onwerkbaar in de praktijk en pure regelneverij. Wij willen zeker werken aan een verbetering van de waterkwaliteit en wij zijn absoluut tegen misbruik, maar met wat men daar heeft uitgewerkt, schiet men zijn doel voorbij. We hebben de politiek dan ook zeer duidelijk de boodschap gegeven dat het huiswerk opnieuw moet gebeuren. Dat blijft ook ons signaal naar de Vlaamse regering – wees daar maar zeker van. Wij zijn niet tegen een kunstmestregister maar het moet wel eenvoudig en haalbaar zijn. Dus geen gedrocht dat enkel bedoeld is om boeren en tuinders op te zadelen met nog maar eens administratieve rompslomp zonder meerwaarde voor de waterkwaliteit." Dat zijn volgens mij toch redelijk sterke bewoordingen.

De sectororganisaties Fegra, VEGROM (Vereniging der Groothandelaars in Meststoffen) en BELFertil sluiten zich hierbij aan. Ze zeggen dat de VLM vooruitloopt op een definitieve goedkeuring van het wetgevende kader. Ze wijzen erop dat de procedure nog lopende is.

Minister, dat leidt tot mijn volgende vragen.

Wat vindt u zelf van de mail die door de VLM, die onder uw bevoegdheid valt, is bezorgd? Bent u van oordeel dat die inderdaad stelt dat een digitale aangifte vandaag al vereist is? Of dat die mail de indruk wekt dat dat zo is?

Kunt u toelichting geven bij de procedures die lopende zijn ter voorbereiding van een definitieve goedkeuring van het besluit van de Vlaamse Regering (BVR)? Wat is daarvan de stand van zaken?

Volgens de Boerenbond is wat voorligt, onwerkbaar in de praktijk en pure regelneverij die leidt tot bijkomende administratieve rompslomp. Hebt u van de Boerenbond al voorstellen ontvangen om tot een werkbaarder voorstel te komen? Welke waren dat? Zullen ze aanleiding geven voor een aanpassing van het BVR?

Volgens de Boerenbond zal het voorstel zoals het nu voorligt, niet voor een betere waterkwaliteit zorgen. Welke voorstellen hebt u van de Boerenbond ontvangen om, uitgaand van het sterk toenemende gebruik van kunstmest, te zorgen voor een betere waterkwaliteit?

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhal Demir: Collega, er staat volgens mij niets verkeerds in de mail van de VLM. Landbouworganisaties en individuele landbouwers vragen ons natuurlijk om informatie over het kunstmestregister, wat dat allemaal inhoudt enzovoort. Dan kun je twee dingen doen. Ofwel geef je die informatie en zeg je: 'Het komt eraan, maar weet wel dat het nog wettelijk definitief moet worden goedgekeurd door de regering.' Want, zoals u weet, is dat nu naar de Europese Commissie, moet dat nog terugkomen en een definitieve goedkeuring krijgen van de regering. Ik vind het normaal dat een administratie die veel vragen krijgt van landbouwers, een mail stuurt waarin staat dat het besluit nog niet definitief werd goedgekeurd, maar dat het eraan komt. De administratie kon er ook voor kiezen niets te doen. Maar ja, dan zou het ook niet goed zijn. Dan zou men zeggen: 'We wisten weer van niets, we worden koud gepakt.' Ik vind het dus normaal dat de Mestbank duidelijk aangeeft dat de digitale registratie eraan komt, maar pas verplicht wordt na de definitieve goedkeuring van het besluit. Ik heb niets verkeerds gelezen in die mail. Het is de taak van de overheid om die informatie te delen.

Zoals ik zei, is het besluit aangemeld bij Europa. De Europese Commissie en de lidstaten hebben vanaf de aanmelding drie maanden de tijd om te reageren via de TRIS-databank (Technical Regulation Information System). Concreet betekent dit dat de definitieve goedkeuring van het besluit pas kan gebeuren na afloop van deze drie maanden. Dat is op 22 februari 2021.

We weten allemaal wat de stand van zaken van onze waterkwaliteit is. Ik bekijk dat allemaal heel nuchter. Ik baseer mij gewoon op de cijfers. De waterkwaliteit is gewoon niet goed. Punt uit. We zullen ze moeten verbeteren. In het principieel goedgekeurde besluit werden al voorstellen van de sector verwerkt, zonder aan de kern van het besluit te raken. Zo werd een uitzondering ingeschreven voor kleinere landbouwers waardoor ze dit jaar en volgend jaar slechts één keer per maand het kunstmestgebruik digitaal moeten registreren.

We hebben er ook speciaal op gelet dat de administratieve last tot een minimum wordt beperkt. Hoe hebben we dat gedaan? In het ontwerpbesluit is opgenomen dat in de toekomst de gegevens die de kunstmesthandelaren registreren, automatisch kunnen worden overgenomen, zodat de landbouwer die niet nog eens moet registreren. Dit willen we samen met de betrokken actoren zo snel mogelijk implementeren. Daarnaast heeft de VLM momenteel al contact met firma's die software ontwikkelen die door de landbouwers al gebruikt wordt in het kader van

kwaliteitsprogramma's van bijvoorbeeld veilingen en voedingsindustrie en waarin de landbouwers nu al informatie moeten ingeven over het gebruik van kunstmest en bestrijdingsmiddelen. Er is reeds voorzien dat deze systemen automatisch informatie kunnen uitwisselen met het loket van de Mestbank, zodat de landbouwer de info niet opnieuw moet ingeven. Wij proberen zo veel mogelijk informatie die al beschikbaar is en werd meegedeeld, op te slaan in de software, zodat er geen dubbel werk moet worden verricht. Dat lijkt mij toch een heel belangrijk gegeven.

Het klopt dat niet alle voorstellen werden opgenomen, zoals het afstappen van de registratie op perceelsniveau of een registratie met een lagere frequentie. Het decreet schrijft een registratie op perceelsniveau voor. Dat voorstel werd dan ook niet aanvaard. Een lagere frequentie houdt risico's in voor de volledigheid van de gegevens en beperkt de handhavingsmogelijkheden op een correcte bemesting. Het uiteindelijke doel van dit besluit is het reële kunstmestgebruik te inventariseren. Zoals u zelf aangeeft, toont het laatste mestrapport dat de waterkwaliteit niet verbetert, en dat het kunstmestgebruik veel hoger ligt dan hetgeen aangegeven wordt via de jaarlijkse Mestbankaangifte.

Om dus een correct zicht te hebben op het reële kunstmestgebruik is dan ook een meer gedetailleerde en snelle registratie noodzakelijk, natuurlijk zonder dat we de landbouwers dubbel werk gaan laten verrichten, als het gaat om informatie die we al hebben. Daar letten we dus wel op.

Een andere bekommernis was de digitale registratie. Hieraan is tegemoetgekomen door een overgangsperiode van twee jaar te voorzien waarbinnen een maandelijkse digitale registratie volstaat. Deze periode biedt ook de mogelijkheid om de digitale vaardigheden te versterken. Ik denk dat dit allemaal heel redelijk is, wat we aan het doen zijn, collega Steenwegen.

Dan mijn antwoord op uw laatste vraag. Zoals u aangeeft, gaf ik naar aanleiding van de ongunstige evolutie van de waterkwaliteit de opdracht aan de VLM om in de zomer van 2020 een consultatieronde te organiseren met het middenveld, met de uitdrukkelijke vraag naar voorstellen om de effectiviteit van het mestbeleid te verhogen. Zowel de Boerenbond als het Algemeen Boerensyndicaat (ABS), voor alle duidelijkheid, zijn ingegaan op dit consultatievoorstel. Ze legden hierbij de nadruk om de in het zesde actieprogramma opgenomen maatregelen en instrumenten verder uit te rollen vooraleer extra maatregelen op te leggen. Verder is de Boerenbond ook vragende partij om de methodiek van de beoordeling van de waterkwaliteit te herbekijken en vraagt de organisatie aandacht voor de impact van de klimatologische omstandigheden.

Op basis van deze consultatieronde bezorgde ik, zoals ik tijdens de hoorzitting aankondigde, begin deze maand mijn voorstellen aan zowel de landbouworganisaties als aan de milieuorganisaties. Het overleg hierover is ook lopende.

De voorzitter: De heer Steenwegen heeft het woord.

Chris Steenwegen (Groen): Ik heb die vraag gesteld omdat ik wat verwonderd was, en ook niet goed begreep vanwaar die scherpe reacties kwamen. Ik denk dat we het er allemaal over eens zijn dat in de hele mestproblematiek een goede controle nodig is. Het Mestrapport heeft nogmaals aangetoond dat het een heel fraudegevoelige materie is. We hebben het al vaak gehad over digitale manieren die ons kunnen helpen om de controles op een bepaalde manier te vergemakkelijken, en om een meer 'level playing field' te creëren. Ik denk dat de meeste collega's ook voorstander zijn om op dat pad verder te gaan.

Het is ook wel zo, en dat begrijp ik, dat de landbouwers zelf schrik hebben om weer bijkomende administratieve verplichtingen te krijgen. Ik denk dat dit een belangrijk aandachtspunt is. Ik heb van u gehoord dat er een aantal voorstellen

zijn opgenomen om daaraan te voldoen. Ik denk dat het vermijden van dubbel werk zeer belangrijk is op dat vlak. Daarover – en ook over andere dingen die u aangeeft – ben ik dus wel tevreden.

Ik vraag me eigenlijk af hoe het nu verder gaat. Het besluit zit nu in die consultatie, maar voor zover ik begrijp, is het besluit – zoals het in die consultatie of in de procedure gegaan is – totaal onaanvaardbaar voor de landbouworganisaties. Hoe ziet u nu de toekomst nadat het besluit terugkomt? Gaat u nog aanpassingen doen? Gaat u opnieuw in overleg met de landbouworganisaties? En vooral, hoe gaat u ervoor zorgen dat de bedoeling van het besluit wordt gerealiseerd? Hoe gaat u er dus voor zorgen dat de kunstmestgift veel beter in kaart wordt gebracht dan vandaag – want we hebben er eigenlijk vandaag geen idee over – zodanig dat we veel beter kunnen sturen, zodat het teveel aan mestgift vermindert om onze waterkwaliteit te verbeteren. Mijn bijkomende vraag is dus: wat na terugkomst van het dossier, en het terug naar de regering brengen ervan?

De voorzitter: De heer Tobback heeft het woord.

Bruno Tobback (sp·a): Ik kan me aansluiten bij de laatste bedenkingen van collega Steenwegen. We zijn alle twee heel duidelijk trouwe lezers van Boer&Tuinder. Daarin merk ik toch echt wel dat, hoe meer het duidelijk wordt dat er een immens probleem is van impact van landbouw op waterkwaliteit, hoe schriller de toon wordt in dat blad – met name bij de voorzitter, die in haar hoofdartikels een soort van guerrilla aan het voeren is tegen een beleid dat gericht is op waterkwaliteit.

Je kunt daar bedenkingen bij hebben. Het lijkt alsof de Boerenbond ervan uitgaat dat je alleen aan landbouw kunt doen als je geen rekening hoeft te houden met de effecten op de omgeving. Maar goed: iedere activiteit die een impact heeft op de omgeving, wordt nu eenmaal geacht om daarmee rekening te houden en zich daarnaar te gedragen. Je rijdt met je auto waar je naartoe wilt, maar dat moet wel gebeuren volgens de regels die voor iedereen gelden. Ik heb toch de indruk dat er bij een aantal landbouworganisaties een manifeste onwil is, die hoe langer hoe groter wordt, om op een manier die echt effect heeft, mee te werken. Men is eerder bezig met de leden op te jutten dan met oplossingen te zoeken.

Ik heb het u vorige week al in de plenaire vergadering gevraagd, en ik zal er dadelijk nog eens op terugkomen in mijn eigen vraag om uitleg over de waterkwaliteitsplannen en de stroomgebiedsbeheersplannen, maar kunt u wat inzage geven in het verloop van dat stakeholderoverleg rond MAP 6+? Zijn daar verslagen van? Zijn die beschikbaar? Kunnen die misschien publiek worden gemaakt? Door de escalatie die er nu is, zou het voor iedereen toch wel nuttig zijn om te weten wat de verschillende standpunten zijn, wie er bereid is om zijn verantwoordelijkheid te nemen en wie totaal onwillig is. Ik denk dat het voor iedereen nuttig zou zijn om dat te weten. Dank u wel.

De voorzitter: Mevrouw Rombouts heeft het woord.

Tinne Rombouts (CD&V): Dank u wel, minister, voor het antwoord.

Mijnheer Tobback, u maakt heel graag processen van mensen. Ik vind het spijtig dat ze zich in dezen niet kunnen verdedigen. Misschien zegt dat meer over hen die beoordelen dan over hen die hebben gesproken, maar dat laat ik voor uw rekening.

Ik probeer in dezen wel effectief naar de boodschap te kijken, minister. Ik had tijdens de bespreking van het voortgangsrapport van de Mestbank zelf al gevraagd naar het kunstmestregister en de digitalisering daarvan. Ik heb op dat moment ook mijn bezorgdheid geuit. Het hoofd van de Mestbank heeft toen heel snel geantwoord dat er eentje online staat en dat er nog over gecommuniceerd zal

worden. Terwijl we in de commissie zaten, stelde ik vast dat er een mailing is vertrokken naar de landbouwers om te zeggen dat het kunstmestregister online stond. Er staat inderdaad ook uitdrukkelijk bij dat het besluit nog niet definitief genomen is, maar als het dit jaar wordt genomen, moet men vanaf 1 januari dit digitale register gebruiken.

Ik denk, collega's, dat wij er allemaal van overtuigd zijn dat het kunstmestgebruik zo goed mogelijk in beeld moet worden gebracht, en dat wat digitaal kan, ook digitaal moet gebeuren, natuurlijk wel op een gebruiksvriendelijke manier. Ik begrijp uit de reacties dat daar effectief iets mee scheelt. Minister, ik ben blij dat u aangeeft dat de gegevens van een verkoper in de toekomst zouden kunnen worden overgenomen door de koper. Ik ga er eigenlijk wel van uit dat als een iemand die ingeeft, dat al voldoende is, en dat het duidelijk is dat de kopers, de landbouwers in dit geval, geen actie meer hoeven te ondernemen, tenzij er fouten gebeuren.

Ten tweede ben ik blij dat u ook bereid bent om in de systemen die vandaag al bestaan, zoals teeltfiches en/of andere aangiftes van bemestingspraktijken, naar gelijkaardige informatie te zoeken. Zo hoeft men het gebruik van de mest slechts eenmaal aan te geven. Het register, waarvan het hoofd van de Mestbank heel trots was dat het tijdens mijn vraag online stond, laat dat echter totaal niet toe. Vandaag moet men op perceelniveau alle gegevens volledig opnieuw ingeven, en dat binnen een heel beperkt tijdsbestek. Men moet bij wijze van spreken al de aangifte doen als men op het veld staat. Daar liggen dus een aantal knelpunten.

Ik ben dus blij, minister, dat u heel duidelijk aangeeft dat u bijsturingen op basis van het gebruik wilt doen, maar in dezen heb ik toch de vraag op welke manier daarover verder op het terrein wordt gecommuniceerd?

Zult u ten tweede ook verder in overleg gaan over het besluit?

Een laatste vraag die ik zou willen stellen, is over de overgangsperiode. U haalt heel duidelijk aan dat er een periode van twee jaar wordt voorzien voor de overgang, om ook de digitale vaardigheden van de mensen te kunnen versterken. Mijn eerste vraag daarbij is of dat gekoppeld is aan een eventuele evaluatie tijdens die periode, waarin geleerd kan worden van wat de ervaringen op het terrein zijn? En hoe gaat u in dezen om met de handhaving daarover?

De voorzitter: De heer Vandaele heeft het woord.

Wilfried Vandaele (N-VA): Het thema van de toename van het kunstmestgebruik is hier inderdaad al eerder ter sprake gekomen. Maar er is een gebrek aan betrouwbare cijfers, en vanuit het beleid hebben wij natuurlijk zeer sterk behoefte aan correcte cijfers, om op basis daarvan dan ook een correct beleid te kunnen voeren. Ik hoop dus dat de sector hieraan meewerkt, in plaats van de stekels op te steken. Ik denk, collega's, dat we allemaal vol interesse dezelfde vakliteratuur – waaraan hier wordt gerefereerd – lezen. In die vakliteratuur beweert de landbouwsector altijd constructief te zullen meewerken aan dit verhaal, aan dit milieubeleid, aan die waterkwaliteit. Dan moeten ze dat inderdaad ook bewijzen, denk ik. 'Geen woorden, maar daden', zou ik zeggen. Maar uiteraard, ik denk dat we het er allemaal over eens zijn dat dit het best gebeurt met een minimale administratieve last. Dat geldt voor alle sectoren, en dat geldt ook hier. Dus: het liefst correcte cijfers, hoe sneller hoe beter, graag constructief, en met zo weinig mogelijk administratieve overlast voor de sector.

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhal Demir: Ja, collega's, wij blijven natuurlijk altijd constructief, ook de medewerkers van het kabinet, en ook de administratie. Wij willen natuurlijk ook

wel vooruit, vooruitgang boeken in de waterkwaliteit. Wij vinden dat bijvoorbeeld ook als het gaat over rioleringen. Daarvoor hebben we ook heel wat budgetten naar voren getrokken. We proberen op alle fronten inspanningen te leveren, en uiteraard moet dat gebeuren op een constructieve toon. Ik denk dat iedereen dat ook moet nastreven. U moet dat ook aanbrengen bij uw mensen. We moeten vooral vermijden om in een polemiek te komen, want ik denk dat de waterkwaliteit daar helemaal geen baat bij heeft.

Als het bijvoorbeeld gaat over de administratieve vereenvoudiging: ik denk dat ik heel duidelijk heb geantwoord dat de gegevens die handelaren registreren in de toekomst automatisch zullen worden overgenomen. Dat kan. We zijn ook softwarematig bezig, zodat dit ook mogelijk wordt. Maar tijdens overleg bleek, bijvoorbeeld, dat de Boerenbond niet op de hoogte was van de mogelijkheden om data over te nemen uit systemen van veilingen en handelaars. Dat hebben we ook uitgelegd tijdens die overleggen. Daar zitten dus heel wat kansen om samen te werken om de administratieve last voor de landbouwers ook zo beperkt mogelijk te houden. Het is echt niet de bedoeling om daar een heel boek over te schrijven, integendeel, het moet echt bijdragen tot realisaties op het terrein. Vandaar ook de bekommernis rond de digitale registratie. Ik denk dat we daar toch ook heel redelijk zijn als we spreken over een overgangsperiode van twee jaar waarbinnen een maandelijkse digitale registratie volstaat. In die twee jaar denk ik dat het toch wel mogelijk moet zijn om de digitale vaardigheden ook aan te leren, te versterken, enzovoort. Het zijn allemaal heel redelijke en normale zaken die we doen.

Uiteraard zullen we ook afwachten wat de reacties zullen zijn uit de Europese consultatie. We zullen kijken wat die reacties zijn, en of we eventueel nog aanpassingen moeten doen. We blijven natuurlijk in overleg. Eenmaal we de feedback hebben van Europa, zullen we weer overleg met de landbouworganisaties organiseren, om te zorgen voor een goede uitvoerbaarheid van het kunstmestgebruik. Daarvoor hebben we natuurlijk iedereen op het terrein nodig.

De voorzitter: De heer Steenwegen heeft het woord.

Chris Steenwegen (Groen): Minister, bedankt voor uw antwoord. Laat mij duidelijk zijn: ik heb de vraag niet gesteld om uw beleid in vraag te stellen, maar wel vooral omdat ik het enorm betreur dat de voorzitter van de grootste landbouworganisatie eigenlijk opruiende taal spreekt. Ik kan het niet anders noemen. Ik zag ook niets verkeerds in de mail. Die was heel duidelijk en gaf aan, zoals trouwens ook in de hoorzitting is gezegd, dat die mogelijkheid bestaat, maar dat er nog geen enkele verplichting is om dat te doen en dat je gewoon op een andere manier kunt registreren. Dat wordt volledig in vraag gesteld, er worden conclusies uit getrokken en er wordt daar een verhaal gebracht dat heel sterk polariseert, terwijl we allemaal weten hoe moeilijk het al is en we proberen om die polarisatie te vermijden. Ik vind dat echt heel betreurenswaardig. Ik was ook echt geschrokken van de toon, die ik echt betreur.

Ik denk dat wij allemaal samen moeten proberen om daar wat afstand van te houden, verder te werken en vooral voor ogen te houden wat we moeten bereiken, namelijk een betere waterkwaliteit. Dat zal inderdaad maar kunnen door betere controles en vooral door beter zicht te krijgen op die stromen, ook van kunstmest, dat een alsmaar belangrijkere plaats inneemt, zoals we hebben kunnen vernemen. We moeten daar goed zicht op krijgen, om uiteindelijk de waterkwaliteit te verbeteren. En daar gaat het om.

Ik wil nog even aansluiten bij een opmerking die collega Tobback maakte. U hebt een nieuwe overlegstructuur opgezet om verder het debat rond bemesting aan te gaan. Het zou inderdaad interessant zijn om zicht te krijgen, bijvoorbeeld op verslagen van dat overleg, om te kunnen inschatten wat de standpunten zijn, wat

daar door de verschillende actoren is ingebracht en wat dan de reden is waarom u volgens hen totaal doof bent gebleven voor hun vragen. Of klopt dat niet? Om daar wat zicht op te krijgen, zou het interessant zijn, mocht u daartoe bereid zijn, om een aantal van die verslagen aan de commissieleden te bezorgen. Dan kunnen we zelf zien hoe het gesprek verloopt, welke argumenten en elementen zijn aangebracht en welke daarvan in uw werk zijn overgenomen.

Voor de rest wachten we dan af wat er terugkomt na de Europese discussie en in hoeverre er nog aanpassingen nodig zijn.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Robrecht Bothuyne aan Zuhal Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de opmaak van een plan-MER bij gemeentelijke ruimtelijke beleidsplannen – 1480 (2020-2021)

Voorzitter: mevrouw Gwenny De Vroe

De voorzitter: De heer Bothuyne heeft het woord.

Robrecht Bothuyne (CD&V): Minister, ik heb een vraag over de opmaak van een plan-MER (milieueffectenrapport) bij het opmaken van de gemeentelijke ruimtelijke planning. Heel veel lokale besturen doen dat uiteraard, in het kader van de goede ruimtelijke ordening. Hier en daar is er wat onduidelijkheid over het al dan niet gebruikmaken van een plan-MER. Bij formele procedurestappen stellen veel lokale besturen vast dat het departement Omgeving steeds opnieuw adviseert om een plan-MER op te maken bij die plannen. Nochtans wordt in de Vlaamse Codex voor Ruimtelijke Ordening (VCRO) die verplichting op zich niet voorgeschreven. Bij een eerdere schriftelijke vraag die ik u heb gesteld, zei u dat dat geregeld is in het decreet houdende algemene bepalingen inzake milieubeleid. Alleen blijft het op het terrein voor wat verwarring zorgen en circuleert er wat tegenstrijdige informatie.

In uw antwoord op mijn schriftelijke vraag had u het ook over het tieringprincipe. Dat wil zeggen dat er een milieubeoordeling gebeurt in elke fase, een soort trechtering van de beleidsbeslissingen. Waarom wordt die vraag gesteld bij lokale besturen? Omdat het wordt aangevoeld als een planlast – dat is eerder ook al aan bod gekomen in deze commissie – maar ook omdat er een financiële last aan vasthangt. De kostprijs voor de opmaak van een plan-MER bedraagt al snel 75.000 tot 100.000 euro, boven op de kostprijs van reguliere delen van een ruimtelijk beleidsplan. Op die manier kan het totaalplaatje oplopen tot meer dan 200.000 euro, wat dus de drempel verhoogt om aan goede ruimtelijke ordening te doen en waardoor de meerwaarde van een plan-MER in vele gevallen door de betrokkenen in vraag wordt gesteld.

Momenteel is het plan-MER sterk aanbevolen bij een ruimtelijk beleidsplan. Kunt u uitdrukkelijker vermelden of verwoorden op welke manier dat een juridische basis vindt binnen de Vlaamse wetgeving, net zoals de ruimtelijke uitvoeringsplannen (RUP's) in de Vlaamse Codex Ruimtelijke Ordening staan? Zou het niet beter zijn om vanuit de VCRO een duidelijker signaal te geven?

De kostprijs van de opmaak van een plan-MER is aanzienlijk en hangt ook samen met de vereisten die er aan worden gesteld. Op welke manier kunnen we dat kostenplaatje beperken? In de beleidsnota werd al aangekondigd dat er een modernisering en evaluatie zou komen van de milieueffectenrapportage. Kan in dit kader een kostenprijsreductie worden nagestreefd?

Het tieringprinicipe, minister, is niet zo evident voor vele gemeenten en steden. In de praktijk wil dat zeggen dat men een milieubeoordeling in elke fase moet

uitvoeren: bij de opmaak van een ruimtelijk beleidsplan, bij de opmaak van een RUP en desgevallend ook nog eens bij de opmaak van een vergunning. Dit zorgt voor een cascade van planprocessen en bijbehorende kosten. Hebt u zicht op hoe andere Europese landen omgaan met deze verplichting? Misschien kunnen we door een vergelijking met andere landen leren op welke manier we dit op een efficiëntere manier kunnen organiseren? Voorziet u initiatieven om dat op die manier aan te pakken?

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhal Demir: Ik herhaal dat er geen noodzaak is om bij de regeling omtrent beleidsplannen in de VCRO bijkomend in te schrijven of hiervoor al dan niet een plan-MER moet worden opgemaakt. De regelgeving is al complex genoeg en we zullen ze niet nog complexer maken. De regelgeving omtrent de opmaak van een plan-MER staat duidelijk vermeld in het decreet houdende algemene bepalingen inzake milieubeleid (DABM). De regelgeving hier geldt voor alle plannen, desgevallend dus ook voor beleidsplannen.

De kostprijs van de opmaak van een plan-MER hangt in de eerste plaats af van de effecten die moeten worden beoordeeld, van de specifieke kenmerken van het plangebied en van de grootte van het voorgenomen plan. De kostprijs zal dus niet altijd gelijk zijn.

Ik heb al gezegd dat we bezig zijn met een modernisering van de MER. We werken in dat kader momenteel aan verschillende aspecten die de kostprijs kunnen verlagen. Het gaat dan om het beperken van de inhoudsafbakening, want niet ieder effect moet steeds worden onderzocht.

Tot slot wil ik erop wijzen dat de provincies via een gezamenlijk bestek de opmaak van een MER voor hun ruimtelijk beleidsplan hebben aangevat. Voor gemeenten zijn er zeker ook opportuniteiten om samen te werken en zo de kostprijs te drukken, dus ook intergemeentelijke beleidsplannen zijn een mogelijkheid.

De modernisering van de MER beoogt een maximale vereenvoudiging en waar mogelijk ook een versnelling. Tegelijk wordt er ingezet op een doorgedreven digitalisering. De modernisering van de MER heeft onder meer tot doel de procedure te faciliteren en ervoor te zorgen dat een bestuur een milieueffectenrapport als een echte meerwaarde ervaart in plaats van als een planlast.

Er loopt momenteel een uitgebreide studie om de aanpak en methodes uit te werken voor plan-MER's en ook MER’s voor regelgeving. Het tieringprincipe is hierin meegenomen, en er wordt een benchmark uitgevoerd over hoe omliggende lidstaten dit uitvoeren. De resultaten hiervan zullen tegen het einde van 2021 beschikbaar zijn en omgezet worden in een bruikbare aanpak.

De voorzitter: De heer Bothuyne heeft het woord.

Robrecht Bothuyne (CD&V): Ik ben blij met het vooruitzicht dat er toch grondig wordt geëvalueerd en eventueel naar goede voorbeelden in het buitenland wordt gekeken. Ik ben eigenlijk nog maar heel weinig mensen tegengekomen die in onze milieueffectenrapportage en in de manier waarop we die in ons land toepassen echt een meerwaarde zien. De planlast wordt steeds vaker naar voren geschoven, en niet de echte meerwaarde. Ik stel de idee van een milieueffectenrapportage niet in vraag, maar wel de manier waarop we die in Vlaanderen organiseren. Er zijn zeker zaken die anders en beter kunnen.

Ik ben dus blij met uw evaluatiestudie, minister, maar op welke manier worden de mensen op het terrein daarbij betrokken? Deze vraag werd mij zowel vanuit de lokale besturen als vanuit de intercommunale samenwerkingsverbanden gesteld.

Degene waar u naar verwijst als een oplossing voor lokale besturen, geven dus aan dat er nu een probleem is. Worden zij betrokken bij de evaluatiestudie en het eventueel opmaken van de beleidssuggesties die daaruit voortvloeien? Worden ook andere actoren, zowel milieuverenigingen als mensen uit het economische middenveld, betrokken bij de evaluatiestudie en de beleidssuggesties die daaruit zouden moeten voortvloeien, minister?

De voorzitter: Mevrouw De Coninck heeft het woord.

Inez De Coninck (N-VA): Ik wil me even aansluiten bij de vraag die ik zeer relevant vind. Ik ben tevreden met uw antwoord, minister, en vooral met het gegeven dat er een benchmarkstudie zal worden uitgevoerd. Dat is heel interessant om te weten en ik ben zelf benieuwd naar de resultaten daarvan. Mijnheer Bothuyne, u zei net in uw repliek dat u nog maar weinig mensen bent tegengekomen die de meerwaarde van een MER waarderen. Misschien kan het helpen om in heel die studie, benchmarking en vergelijking ook eens de inspraakprocedures te onderzoeken bij die MER-plicht, plan-MER, screeningsnota en kennisgeving. Inhoudelijke planprocessen zijn één zaak, maar ook het voorleggen aan de bevolking en hun inspraak vinden we toch allemaal belangrijk. Ik denk dat we ervoor moeten zorgen dat het voor de mensen nog duidelijk of begrijpelijk is en dat ze ook het gevoel hebben dat hun inspraak nuttig is en wordt meegenomen. Ik ben ervan overtuigd dat dat wel de bedoeling is, maar als ik naar heel de nota kijk die bij de kennisgevingsnota voor het plan-MER van mijn provincie Vlaams-Brabant is meegegeven, dan moet ik toch zeggen dat het heel ingewikkeld is om dat te lezen. Iemand die helemaal niet met de materie bezig is en een opmerking in verband met het milieueffect wil maken, zal toch wel moeilijk zijn weg terugvinden in heel die procedure.

Wilt u in die benchmark het aspect van inspraak in en kennisgeving van de MER-procedures meenemen, minister?

De voorzitter: Mevrouw Schauvliege heeft het woord.

Mieke Schauvliege (Groen): Collega's, niemand van u zal ontkennen wat de impact van de inrichting van onze omgeving heeft. We moeten de procedure zeker vereenvoudigen, vlotter en leesbaarder maken. Dat lijkt een zeer noodzakelijke en goede oefening te zijn, en wij vinden dat zeker belangrijk.

Minister, ik hoor dat u zoekt naar vereenvoudiging, versnelling en digitalisering. Een van de elementen die ik heb onthouden uit de artikelenreeks in De Standaard naar aanleiding van de megastallen, was de verwevenheid tussen degene die de inrichting plaatst en de studiebureaus die de MER's opmaken. Denkt u er in uw benchmark en studie ook aan om die band volledig door te knippen en ervoor te zorgen dat de opmaak van een MER niet noodzakelijk in opdracht van een opdrachtgever gebeurt, maar via een tussenkanaal zodat de verwevenheid zeker is doorgeknipt? Het lijkt mij toch wel zeer essentieel dat we te maken hebben met een goed onafhankelijk MER dat een correcte inschatting van de impact van de nieuwe inrichting op de omgeving maakt. Zult u ook hiernaar onderzoek en benchmarking doen en aanpassingen proberen voor te stellen?

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhal Demir: Dank u, collega's, ik heb toffe departementen geërfd. Het MER is de afgelopen jaren nooit een groot probleem geweest, en nu is dat plots een heel groot probleem. Gelukkig had ik als minister vorig jaar aan de administratie al opdracht gegeven om hier nu eens echt werk van te maken.

Ik heb al die regels niet gemaakt in Vlaanderen. Ik zat hier zelfs niet, maar ik stel samen met u vast dat dat een MER-de is. Het zijn honderden pagina's, bijna

boeken, en er zijn studiebureaus waarvan je vaststelt dat ze overal opduiken. Ik denk dat het niet meer dan normaal is dat deze minister die op deze stoel zit de opdracht aan de administratie heeft gegeven om dit te onderzoeken. Ik zal uiteraard alle aspecten en alle onderdelen hiervan goed bekijken, maar er moet natuurlijk een goed evenwicht zijn. U weet ook dat we vanuit Europa verplicht zijn om een MER op te maken, maar de vraag is natuurlijk of in Vlaanderen de regulitis – het is niet normaal wat hier allemaal bestaat – ook bij het MER is toegeslagen. Dat is ook de reden waarom ik de opdracht heb gegeven. Wat Europa beoogde en wat we vandaag in Vlaanderen kennen, stemt volgens mij niet overeen. Een MER-rapport, ik kan het niet genoeg herhalen, moet zich focussen op de elementen die van belang zijn voor het dossier, die het dossier veel beter maken en die er vooral voor zorgen dat het project finaal beter wordt. Ik ben heel blij om vast te stellen dat alle collega's, meerderheid en oppositie, mij aansporen om mijn werk hierrond verder te zetten. Nogmaals, ik stel samen met u vast wat de problemen zijn in de MER-rapportage. Ik ben hierin heel duidelijk en ik denk dat het goed is dat ik vorig jaar al die opdrachten, waaronder de benchmark, heb gegeven.

De voorzitter: De heer Bothuyne heeft het woord.

Robrecht Bothuyne (CD&V): U hebt niet geantwoord op mijn vraag over de betrokkenheid van een aantal actoren op het terrein. Worden die mee geconsulteerd in het kader van de studie?

Minister Zuhal Demir: Ja, ik veronderstel van wel. Zoals u weet, is er heel veel overleg. Overleg na overleg en dan nog eens overleg, waardoor we een regel en nog een regel en nog een regel invoeren. Sta me toe dat ik met de experten eerst de oefening maak, en dat we daarna het overleg organiseren.

Robrecht Bothuyne (CD&V): Ik kijk al uit naar het overleg, minister, en naar de resultaten van de studie. Ik zou de MER's niet als MER-de durven te omschrijven, maar het wordt inderdaad wel vaak als een last aangevoeld, zeker als men voor hetzelfde gebied op drie niveaus tot een MER-oefening moet overgaan, zowel op beleidsplanniveau, als op planningsniveau en vergunningsniveau. Dat is natuurlijk van het goede te veel.

We kijken uit naar de aanbevelingen uit uw studie. Eind dit jaar komen we dan hopelijk met de oplossing voor een snellere, eenvoudigere en doeltreffende MER-regelgeving.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Bruno Tobback aan Zuhal Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de ondermaatse kwaliteit van de Vlaamse waterlopen
– 1521 (2020-2021)

Voorzitter: mevrouw Gwenny De Vroe

De voorzitter: De heer Tobback heeft het woord.

Bruno Tobback (sp·a): Het onderwerp is al een aantal keer ter sprake gekomen naar aanleiding van de publicatie van het Natuurrapport 2020 en de cijfers van het Europese Milieuagentschap. Die tonen aan dat de waterkwaliteit in onze Vlaamse rivieren en stromen stagneert als we positief zijn en in een aantal gevallen zelfs achteruitgaat. Geen enkele waterloop voldoet in elk geval aan de normen die de Europese Kaderrichtlijn Water oplegt tegen 2027. Dan is 2027 eigenlijk al een vorm van herexamen, want oorspronkelijk hadden we die doelstellingen vijf jaar geleden moeten halen. We zijn in Vlaanderen al aan een herexamen bezig, en hoewel er de

voorbije twintig jaar zeker vooruitgang is geboekt, krijg je niet de indruk dat we met dat herexamen veel winst boeken.

De bedoeling had moeten zijn dat met de stroomgebiedbeheerplannen, die momenteel in openbaar onderzoek gaan, die stap vooruit zou worden gezet en dat we tegen 2027 wel degelijk de Europese doelstellingen zouden halen. Maar als je kijkt naar de rapporten van milieubewegingen, die de stroomgebiedbeheerplannen hebben doorlopen, blijkt dat de ambitie daar op zijn zachtst gezegd niet geweldig hoog ligt en dat in een aantal gevallen zelfs veeleer een soort van schouderophalend capituleren aan de orde is. Als ik het goed heb, wordt voor minder dan 10 procent van de waterlopen nog echt naar goede waterkwaliteit gestreefd in die plannen, ondanks het feit dat we ze voor 100 procent zouden moeten bereiken. We laten er 43 gewoon carrément vallen en beslissen dat er zelfs helemaal geen bijkomende maatregelen zullen worden genomen. En daar zitten toch niet van de minste in. Onder andere voor het Zwin, waar we de kwaliteitsdoelstellingen nog altijd niet halen, is er geen bijkomende inspanning voorzien in de stroomgebiedbeheerplannen. West-Vlaanderen zal op het einde van de rit zelfs geen enkele waterloop met goede kwaliteit hebben in 2027. Limburg daarentegen heeft er wel een aantal. Ik ga daar niet veel achter zoeken, minister. Ik gun dat aan de Limburgers. Ik zou het aan de West-Vlamingen ook gunnen, maar je kunt natuurlijk voor een stuk zeggen dat ze het zelf gezocht hebben. Maar dat is op zich geen argument vanuit het beleid.

Minister, ik had van u graag wat diepgaandere antwoorden gehad dan we vorige week in de plenaire vergadering hebben kunnen horen. Klopt het dat er voor 43 waterlopen geen maatregel wordt voorzien, waardoor minstens binnen de huidige cyclus, dus tot 2033, die waterkwaliteit slecht zal blijven, en dat dat eigenlijk ook het uitgangspunt is van het Vlaamse beleid? Hoe verklaart u dat? Of spreekt u dat tegen? Daar had ik graag wat uitleg bij gekregen.

Er zijn al miljarden geïnvesteerd, onder andere via Aquafin, in het rioleren en dus in het aanpakken van de vervuiling door huishoudelijk afvalwater, en voor een stuk ook door kmo-afvalwater. Maar eigenlijk is het op dit moment heel duidelijk dat voornamelijk de industrie, waar de vooruitgang op een aantal vlakken nogal stagneert, en de landbouw de twee grootste bronnen van waterverontreiniging zijn. Maar die blijven in de stroomgebiedbeheerplannen eigenlijk nogal buiten schot. Er worden op dat vlak bijzonder weinig extra maatregelen genomen. Zeker voor de industrie zijn er bijvoorbeeld geen echt meetbare doelstellingen op korte of op lange termijn. Er zijn een soort van vage engagementen. Hoe komt het dat er voor die twee sectoren zeer weinig harde, klare en meetbare doelstellingen zijn, al dan niet met tussenfases, terwijl het duidelijk is dat daarmee wel nogal wat vooruitgang zou kunnen worden geboekt?

Ik wil ook nog opmerken dat er in de stroomgebiedbeheerplannen bijzonder weinig verwijzingen en initiatieven zijn rond bijvoorbeeld infiltratie. We hebben deze week nogal wat gehoord over wateroverlast, maar ondanks het feit dat we zeer natte maanden achter de rug hebben, is er nog altijd een tekort aan grondwater. Het kan niet vaak genoeg gezegd worden, maar ook op het vlak van infiltratie zit er weinig in die stroomgebiedbeheerplannen, terwijl de Blue Deal die u hebt aangekondigd, dat toch heel erg naar voren schuift. Waarom zijn die ambities zo laag, terwijl er wel degelijk uitgesproken ideeën op tafel liggen, ook vanuit het beleid zelf, om een aantal van die sectoren en een aantal van die knelpunten aan te pakken? Waarom vinden we die niet terug in de stroomgebiedbeheerplannen, zoals ze vandaag voorliggen? Wat kan en zal daar nog aan worden gedaan?

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhal Demir: In het ontwerp van de stroomgebiedbeheerplannen, een zuiver ambtelijk ontwerpplan, waarvoor momenteel het openbaar onderzoek loopt,

zitten een aantal zaken, maar ik ben het met u eens – en dat heb ik ook gezegd in de plenaire vergadering – dat de Blue Deal daar nog niet is ingepast. Zodra het openbaar onderzoek bij ons komt, zullen we dat natuurlijk wel nog aanpassen.

Ik wil ook benadrukken dat in alle waterlichamen via het generieke maatregelenprogramma, dat Vlaanderenbreed van toepassing is, en via de verdere uitbouw van de saneringsinfrastructuur, initiatieven genomen worden voor een verbetering van de watertoestand. Gebiedsspecifieke acties in aanvulling op het generieke maatregelenprogramma worden voorzien in de waterlichamen waar een goede ecologische watertoestand tegen 2027 of tegen 2033 haalbaar wordt geacht, of waar na 2027 of 2033 enkel nog natuurlijk herstel nodig is. Door de komende planperiode zullen we de inspanningen in deze gebieden focussen op het ontwerpplan, zodat we tot een realistisch uitvoeringsprogramma kunnen komen dat maximaal invulling geeft aan de doelstellingen van de kaderrichtlijn water.

Ik wacht de aangepaste ontwerpplannen af die de Coördinatiecommissie Integraal Waterbeleid (CIW) mij na de zomer zal voorleggen, om dan te kijken welke bijkomende initiatieven we nog zullen nemen. Die plannen zijn niet afgerond, voor alle duidelijkheid. Het hele Blue Deal-verhaal moet nog worden ingepast. Dat is een kwestie van timing. Maar het is een puur ambtelijk document. Ik voel me ook niet gebonden tot dat document, temeer omdat heel de Blue Deal daarna tot stand is gekomen. Dat moet mee worden opgenomen.

Het openbaar onderzoek over dat ambtelijke document loopt tot 14 maart 2021. Daaruit zullen hoogstwaarschijnlijk ook heel wat voorstellen komen. Die kunnen dan uiteraard ook resulteren in een aanpassing van de voorliggende ontwerpen. De lat moet sowieso hoger liggen, als u het mij vraagt.

Het Mestdecreet en de mestactieplannen zijn en blijven het kader voor het mestbeleid in Vlaanderen. Overeenkomstig het regeerakkoord en de waterbeleidsnota wordt het mestbeleid wel maximaal afgestemd op de stroomgebiedbeheerplannen. Zo zijn de gebiedstypes in MAP 6 gebaseerd op de afstroomzones. Naar aanleiding van de evaluatie van de waterkwaliteit midden vorig jaar werd op 1 januari van dit jaar een nieuwe kaart met gebiedstypes van kracht, waardoor de gebiedsgerichte maatregelen uit MAP 6 in extra gebieden van toepassing zijn. Bovendien werd naar aanleiding van die evaluatie een traject opgestart om bijkomende maatregelen te nemen om de effectiviteit, handhaafbaarheid en uitvoerbaarheid van MAP 6 te verhogen, om zo tot een betere waterkwaliteit te komen. We zijn daarover in overleg met de milieuverenigingen en de landbouworganisaties. We zullen nog voor de zomer met voorstellen komen.

Daarnaast bevat het ontwerp van maatregelprogramma van de stroomgebiedbeheerplannen diverse waterlichaamspecifieke acties voor de aanleg van oeverzones in functie van nutriëntenbuffering. En met de nieuwe oefening van de reductiedoelen worden de verwachte inspanningen vanuit de landbouwsector en vanuit de industrie op het vlak van nutriënten kenbaar gemaakt.

Tot slot verwijs ik naar het regeerakkoord, waarin we hebben opgenomen dat het erosiebeleid geëvalueerd wordt en dat we het afstemmen met het mestbeleid, zodat het erosiebeleid en het nieuwe landbouwbeleid maximaal op de stroomgebiedbeheerplannen zijn afgestemd. Daarbij zal ook gekeken worden naar de bemestingsvrije en teeltvrije stroken langs de waterlopen.

De voorzitter: De heer Tobback heeft het woord.

Bruno Tobback (sp·a): Minister, u moet mij excuseren als ik zeg dat uw antwoord ongeveer even ambtelijk klinkt als de stroomgebiedbeheerplannen. Ik wil nog wel accepteren dat ze niet in uw opdracht zijn opgemaakt. Fair enough. Dat leid ik toch af uit uw antwoord. Maar er is dan toch wel iets heel raars aan de gang, wanneer

er namens de Vlaamse Regering en de Vlaamse administratie plannen in openbaar onderzoek gaan, waarvan de minister zelf zegt dat ze daar al bij voorbaat eigenlijk nogal wat afstand van neemt: 'Ik heb daar eigenlijk niet veel mee te maken.'

Aan de ene kant stellen we vast dat de minister grote en terechte ambities formuleert, die ik steun, in dingen als een Blue Deal, die toch ook al van vorige zomer dateert, inzake mestbeleid en noem maar op. Dat is allemaal zeer positief, maar dan is er tegelijkertijd blijkbaar geen link met de ambtenarij en gaan er plannen namens de Vlaamse Regering in openbaar onderzoek waarbij de Vlaamse minister de handen in de lucht steekt.

Dan had ik toch liever van u gehoord – want daar hebt u niet echt op geantwoord – of het uw bedoeling is om effectief te accepteren dat er een aantal waterlopen zullen zijn waarvoor geen maatregel wordt genomen en men de situatie accepteert zoals ze blijft. Daar hebt u niet 'ja' of 'neen' op gezegd, bij mijn weten. Het gaat niet alleen maar over de Blue Deal. Het gaat effectief ook over bijvoorbeeld ruimtelijke ordening. Gaan we blijven inzetten op het investeren in rioleringsinfrastructuur nadat we gebouwd hebben? Of gaan we om te beginnen duidelijk maken dat er beter niet gebouwd wordt waar er geen rioleringsinfrastructuur bestaat? Het zou ons al heel wat honderden miljoenen Vlaams belastinggeld kunnen besparen als we alleen maar die maatregel zouden nemen. En die had ik ook graag uit uw mond gehoord.

Ik hoop dat u in een tweede repliek toch iets verder gaat met uitleggen waarom er tussen de ambtenarij en de ambities van het kabinet zo'n kloof gaapt en waarom er dan dingen in onderzoek gaan die blijkbaar totaal niet afgestemd zijn op uw eigen beleid. Ik vind dat eigenaardig. Het is ook niet dat deze Vlaamse Regering vorige week is aangetreden. Dat argument is stilaan wat van zijn waarde aan het verliezen in mijn ogen.

De voorzitter: Mevrouw Perdaens heeft het woord.

Freya Perdaens (N-VA): Minister, u gaf in de plenaire vergadering van vorige week aan dat de eerste resultaten van het zesde mestactieplan vragen om bijkomende inspanningen. U hebt daarstraks ook aangegeven dat u in overleg bent met landbouworganisaties en milieuverenigingen en dat u nog voor de zomer met voorstellen zou komen. Is het doel om die voorstellen ook nog voor het einde van dit jaar in acties om te zetten? Of zien we dat veeleer richting volgend jaar gepland?

De voorzitter: Mevrouw Schauvliege heeft het woord.

Mieke Schauvliege (Groen): Ik wil me aansluiten bij de opmerking van collega Tobback. Het is toch wel zeer eigenaardig dat er openbaar onderzoek loopt van plannen waarvan de minister zegt dat ze ze eigenlijk helemaal niet goed vindt. Het goede nieuws aan dit verhaal is wel dat de minister zegt dat haar ambitie verder reikt. Ik hoop dan ook dat die ambitie helemaal vertaald wordt in de uiteindelijke plannen die zullen worden goedgekeurd.

Minister, in de plenaire vergadering gaf u, naar aanleiding van mijn vraag over riolering, aan dat het vooral lokale besturen zijn die verantwoordelijk zijn voor het verlenen van vergunningen. Mijn vraag was geïnspireerd door de idee dat we de definitie van een 'goed uitgeruste weg' kunnen aanpassen met de voorwaarde dat er ook riolering moet liggen in een goed uitgeruste weg. Bent u bereid om die definitie bij te stellen, zodat de lokale besturen en alle andere besturen geen vergunningen meer verlenen op plekken waar er geen riolering ligt?

Over de infiltratiebonus heb ik ook niets gehoord. Tijdens de droogtecommissies was er grote eensgezindheid over dat dat een instrument is dat zeker nuttig is om te gebruiken. Dat doet al langer de ronde, maar in deze stroomgebiedbeheerplannen

zie ik daar niets van terug. Is dat ook een instrument dat u verder zult ontwikkelen? In de Blue Deal heb ik daar eigenlijk ook geen verwijzing naar gevonden. Nochtans wordt dat door heel wat waterspecialisten en de milieubeweging als een van de belangrijke sturende elementen van de infiltratiebonus gedefinieerd.

De voorzitter: Mevrouw Rombouts heeft het woord.

Tinne Rombouts (CD&V): Ik denk dat we allemaal bezorgd zijn over de manier waarop we de waterkwaliteit kunnen verbeteren. Het is ook duidelijk dat dat een hele uitdaging is.

We hebben al heel wat inspanningen geleverd en er is nog geen grote vooruitgang gemaakt. Daaruit bleek nog dat de laatste loodjes altijd het zwaarste wegen om te zien hoe we op maat kunnen werken van een gebied.

Minister, ik moet ook toegeven dat op het moment dat ik de koppen en de uitlatingen las dat er voor een aantal waterlopen niet snel maatregelen zouden worden genomen en dat men zich volledig neerlegt bij de huidige situatie of kwaliteit, ik me daar ook vragen bij stel. Maar omgekeerd zei ik: oké, dat is een lezing door een aantal mensen waarvan ik uitga dat er in het openbaar onderzoek, als er knelpunten zijn, zij inderdaad ook hun reactie kunnen weergeven en dat we op dat moment kunnen bekijken en beoordelen waarop die uitlatingen gebaseerd zijn.

Minister, ik hoor u momenteel aangeven dat er mogelijk een aantal bijsturingen zouden moeten gebeuren. Ik ga ervan uit dat we binnen de planning van het openbaar onderzoek eerst de reacties daarop afwachten en dan kijken welke eventuele bijsturingen er nodig zouden zijn. Maar moet ik daaruit afleiden, minister, dat u ook vragen stelt bij de wijze waarop die plannen tot stand zijn gekomen en de onderbouwingen van die plannen? Ik denk dat die in overleg en ook op de manier waarop het parlement dat heeft voorgesteld, zijn opgemaakt en aan het openbaar onderzoek zijn voorgelegd. Bij deze de vraag: stelt u zich daar vragen bij of zegt u: nee, op zich is dat niet het knelpunt, maar we zullen zien op basis van welke opmerkingen er zijn, welke aanpassingen eventueel noodzakelijk zouden zijn?

Gwenny De Vroe (Open Vld): Ik zou graag persoonlijk een aantal zaken aan de minister willen vragen. In eerste instantie weten we met zijn allen al langer dan vandaag dat de waterkwaliteit een enorme uitdaging is in Vlaanderen. De Europese richtlijn verplicht ons om daarvoor het nodige beleid uit te werken. Toen het werd uitgesproken dat we tijd hadden tot 2027, dachten we: oké, we hebben nog tijd. Maar dat staat nu wel heel kort voor de deur. Dat komt inderdaad met rasse schreden echt heel dichtbij.

Ik wil misschien toch even benadrukken want mensen die het waterbeleid of het beleid van dichtbij opvolgen, weten dat misschien niet, maar ik denk toch dat het belangrijk is om te stellen dat er inderdaad een ambitieuzer beleid nodig is, dat er heel wat werk aan de winkel is. Maar ik denk ook dat het belangrijk is voor mensen die het niet van dichtbij opvolgen, om te benadrukken dat er toch ook wel een vooruitgang is geboekt de afgelopen jaren. Ik denk dat het ook wat betreft de luchtkwaliteit belangrijk is dat het ook eens mag worden gezegd. Heel vaak wordt er gekeken naar de landbouw. Dat is terecht. We weten dat die een heel grote rol speelt in deze problematiek. Maar aan de andere kant is het ook correct om te stellen dat ook de landbouw heel veel baat heeft bij een verbetering van de waterkwaliteit. Ik denk dat de landbouw ook wat dat betreft een grote rol en een groot voordeel daarbij zal krijgen.

Ik heb een extra vraag, minister, toen ik las dat de Vlaamse Milieumaatschappij (VMM) de datum om het betere waterbeleid te realiseren, niet als realistisch ziet omdat de normen heel streng zijn. Ik vind dat heel opmerkelijke uitspraken. Ik wil

u graag vragen wat uw reactie daarop is. Welke datum ziet u voor ogen? Wat zijn de gevolgen eventueel als we die doelstellingen niet behalen? Hoe staat u daar zelf tegenover als minister?

Mijn laatste punt is dat er al vaak werd gesproken over die stroomgebiedbeheerplannen. Er loopt inderdaad een participatietraject, een publieke consultatie. Via volvanwater.be kun je daar nog altijd aan deelnemen. Ik hoop oprecht dat daar ook een gedegen advies zal uitkomen, waarna het proces stilaan tot voltooiing kan gaan, hopelijk tegen eind dit jaar. Ik hoop dat u daar ook een reactie op kunt geven.

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhal Demir: Collega's, we hebben natuurlijk ook wel gecheckt bij VMM hoe het komt dat het ambtelijke proces rechtstreeks in een open onderzoek is gegaan.

De leidend ambtenaar van de VMM heeft ons gezegd dat dit dezelfde manier van werken is als bij de vorige plannen. Het decreet voorziet ook in deze procedure. Ik wil dat wel even duidelijk stellen. De administratie heeft gewoon de procedure die het parlement destijds waarschijnlijk heeft goedgekeurd, gevolgd en ik vind het belangrijk – ik kan dat niet genoeg herhalen – dat ik na het openbaar onderzoek natuurlijk mee aan de slag zal gaan om de stroomgebiedbeheerplannen te aligneren op de Blue Deal omdat daar heel wat zaken in zitten die belangrijk zijn. Dus dat moet op elkaar worden afgestemd om op die manier ook de problemen aan te kaarten. Dat is het antwoord dat ik jullie kan meegeven: dat dat de procedure is en dat het bij vorige plannen ook zo is gebeurd. Ik zeg dat ik een tandje wil bijsteken. Ik vind dat dat gealigneerd moet worden op de Blue Deal. Het is niet meer dan normaal dat ik dat op die manier doe.

Dan is er een vraag gesteld over rioleringen en uitgeruste weg. Dat moet ik laten onderzoeken. Ik weet niet wat de impact daarvan is. Dat is moeilijk in te schatten. Ik kan daar niet op antwoorden.

Er is ook verwezen naar de datum en of die realistisch is. We proberen al het mogelijke en realistische te doen natuurlijk om die waterkwaliteit zo snel mogelijk te verbeteren. Maar ik stel vast dat de VMM aangeeft dat de norm overal halen niet realistisch is, zelfs met heel grote inspanningen. Dat is wat de Vlaamse Milieumaatschappij meegeeft.

Uiteraard moeten we nog verder inzetten op het uitrollen van het rioleringsnet. We zijn er nog niet. Ik voorzie daarvoor ook nog bijkomende middelen. We hebben dat vorig jaar gedaan. We hebben gezien dat veel lokale besturen daarop hebben ingetekend. Die hebben alle projecten die klaar waren, naar voren geschoven. Ik denk dat we dat verder op die manier moeten blijven doen.

Er is wel nog een aspect over de termijnen. Ik denk dat collega Rombouts daarnaar heeft gevraagd. Soms duurt dat nog wat lang. Zoals gezegd, heb ik aan de administratie ook de opdracht gegeven om te kijken waar we kunnen inkorten en dat ook doen.

Ik denk dat ik op de zaken die ik tot nu toe weet, heb geantwoord want er zijn heel veel dingen gevraagd waarop ik nog geen antwoord kan geven. Ik kan het helaas ook niet allemaal weten. Daar moeten we dan later op terugkomen.

De voorzitter: De heer Tobback heeft het woord.

Bruno Tobback (sp·a): Minister, u moet me toch vergeven dat, wanneer het gaat over plannen die in openbaar onderzoek zijn gezet door uw eigen administratie, ik vind dat een antwoord dat afsluit met 'ik kan het allemaal niet weten, u moet dat

begrijpen' per definitie niet klopt. Ik kan het niet weten … U kunt het wel weten. Het is uw administratie. U hoort het te weten. U bent verantwoordelijk voor wat die doet. Ofwel loopt daar fundamenteel iets mis ofwel klopt er iets niet met uw antwoord 'ik kan het niet weten'. Al wat erin staat, hoe het erin staat, waarom het erin staat, dat moet u kunnen weten en dat moet u zelfs weten. Niet spontaan op ieder moment, maar dat moet u kunnen weten wanneer er een week geleden een vraag is ingediend. Zo moeilijk kan dat eigenlijk niet zijn. Dat vind ik een antwoord dat heel bizar is.

Ten tweede, u schaatst nogal wat langs zaken die ik heb gevraagd. Dat de norm niet overal gehaald kan worden, dat hadden we, denk ik, allemaal al een tijdje begrepen. Dat is al beschamend genoeg: van de discussie over het Mestactieplan tot infiltratie en dergelijke meer. Dat wisten we allemaal al. Maar er is een verschil tussen dat vaststellen en accepteren dat er op sommige punten zelfs niet meer gestreefd wordt naar vooruitgang in plannen die worden ingediend. Klopt dat effectief? Het kan eigenlijk niet zijn dat een Vlaamse administratie plannen in openbaar onderzoek zet waarbij ze a priori accepteert dat niet alleen de doelstellingen niet gehaald zullen worden, maar dat er zelfs niet geprobeerd zal worden om daarin stappen vooruit te zetten. Dat kan toch überhaupt niet. Als u dat niet kunt controleren, dan is er iets grondig mis.

Ten derde, we hebben in Vlaanderen een Mestactieplan met doelstellingen aan de ene kant, een Blue Deal met doelstellingen aan de andere kant, een Beleidsplan Ruimte Vlaanderen (BRV) met doelstellingen, en dan staan daar ook nog de stroomgebiedbeheerplannen naast, die een heel openbaar onderzoek doorlopen. Het is toch totaal absurd – als we onszelf goed bestuurd noemen, of die ambitie proberen te hebben – dat al die dingen niet a priori op mekaar zijn afgestemd. Het BRV is niet vorige week begonnen in de discussie. Het Mestactieplan gaat al twintig jaar mee. Toch gaan er stroomgebiedbeheerplannen in openbaar onderzoek, die daar blijkbaar allemaal geen rekening mee houden. U moet mij echt wel vergeven: ik vind dat zelfs niet 'erg', ik vind dat 'absurd en belachelijk'. Dat heeft niets meer met goed bestuur te maken. Dat kan eigenlijk helemaal niet.

Voorzitter, ik heb erop aangedrongen om deze vraag te kunnen stellen, want ik denk dat we echt die discussie eens moeten voeren. Hoe is het in godsnaam mogelijk dat je een openbaar onderzoek organiseert waarbij je allerlei mensen vraagt om te reageren, en dan eigenlijk ondertussen zegt dat je nog een hoop andere plannen hebt die ernaast staan, waar men niet naar moet kijken, want het staat er niet in. Hoe onzinnig is het dat we dat zelfs maar durven te zeggen in een vergadering van het Vlaams Parlement. Doe daar iets aan. Ik zal daarmee afronden. Ik wil de komende maanden ook daar constructief zijn, maar dit kan toch echt niet. Dit zijn antwoorden waarmee we onszelf belachelijk maken.

Minister Zuhal Demir: Ik stel dan voor dat het decreet wordt aangepast.

Bruno Tobback (sp·a): Minister, het zal niet het eerste decreet zijn dat aangepast wordt. Maar ik denk dat in het decreet alleen staat dat de plannen nog moeten worden opgemaakt, en dat ze in openbaar onderzoek moeten gaan. Dat gebeurt door een administratie. Een administratie wordt geleid en aangestuurd door een regering.

Minister Zuhal Demir: Mijnheer Tobback, ik zal uw opmerking ook aan de leidende ambtenaar …

Bruno Tobback (sp·a): U mag die met mijn complimenten …

Minister Zuhal Demir: U hebt deels een punt. Kijk, ik vind dat ook, dus ik ga dat doen. Geen probleem.

Bruno Tobback (sp·a): U mag dat met mijn complimenten doen. Misschien kunnen we ons allebei uitnodigen. Ik stel voor dat u dan tegelijkertijd, voordat die

plannen in openbaar onderzoek gaan, zegt dat de ambities van het MAP – het was al MAP 6 – daarin staan en daarin vertaald zijn, en dat u zegt wat de regering wil inzake het halen van doelstellingen van waterkwaliteit en waterlopen, en dat ze dan pas in openbaar onderzoek mogen gaan. Laat ons dat dus maar eens uitklaren. En als het decreet moet worden aangepast, minister, dan zal ik met veel plezier dat decreet met u mee aanpassen, want dit soort situaties is eigenlijk absurd. Dit is een openbaar onderzoek dat naar alle Vlaamse burgers is gegaan, en waarvan de regering zegt: 'We zijn er maar halvelings van op de hoogte, hoor.' Dat kan toch niet! Wiens fout het ook is, het kan toch niet?

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld, maar wordt sowieso zonder enige twijfel vervolgd.

VRAAG OM UITLEG van Mieke Schauvliege aan Zuhal Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de mededeling aan de Vlaamse Regering over de Programmatische Aanpak Stikstof
– 1681 (2020-2021)

Voorzitter: mevrouw Gwenny De Vroe

De voorzitter: Mevrouw Schauvliege heeft het woord.

Mieke Schauvliege (Groen): Bij de goedkeuring van de Europese natuurdoelen in april 2014 ging onmiddellijk een overgangsperiode voor de Programmatische Aanpak Stikstof (PAS) van start. Er was toen afgesproken dat tegen 2019 een definitieve PAS uitgewerkt zou worden.

Ik ben er al meerdere keren hier in deze commissie en in de plenaire over tussengekomen, maar op woensdag 6 januari kondigde u in de plenaire van het Vlaams Parlement aan dat u voor de zomer 2021 een definitieve PAS-regeling rond zou hebben en zou voorleggen aan het Vlaams Parlement. U zou hiervoor een dienst Stikstof oprichten met mensen van het Agentschap voor Natuur en Bos (ANB), de Vlaamse Landmaatschappij (VLM) en het Departement Omgeving. En u zou ook beleidsoverschrijdend werken met Mobiliteit, Landbouw en Economie.

Ik citeer u letterlijk: "Wat gaan we doen in de komende maanden? Voor het zomerreces wil ik met een definitieve PAS-regeling eindigen. Als we willen voorkomen dat er een of ander arrest komt neergedwarreld vanuit een bepaalde instantie, dan wil dat zeggen dat we een definitieve PAS moeten hebben, die ook de Europese toets weerstaat.

In de komende weken zal er een plan-MER met bijhorend openbaar onderzoek volgen om de milieueffecten van de verschillende scenario's die op dit moment op tafel liggen, in kaart te brengen en om na te gaan of dit voldoet aan de Europese toets. Er komt ook een PAS-panel, met experten die voldoende economische en juridische kennis hebben die de regering zullen adviseren. Vervolgens zal de dienst Stikstof werk maken van een mix van maatregelen die het nodige resultaat oplevert."

U zegt dat er overleg komt met Nederland.

Op 21 januari legde u aan de Vlaamse Regering een mededeling voor waarin u het expertenpanel voorstelde – u verwees ernaar in de plenaire vergadering van 6 januari – en een doorkijk naar de vervolgstappen schetste.

U stelt in deze mededeling dat de komende maanden het plan-MER en de ontwerp-PAS worden opgeleverd. Deze worden vervolgens afgestemd via beleidsdomeinoverschrijdend- en stakeholderoverleg met haven, landbouw, natuur- en milieuorganisaties, andere bestuursniveaus en besproken binnen de Vlaamse Regering.

Vervolgens gaan beide stukken in openbaar onderzoek. Dit openbaar onderzoek moet nog voor de zomer van 2021 worden aangevat. Van een definitieve PAS voor het zomerreces is geen sprake, wel van een openbaar onderzoek.

Verder werd ook een expertenpanel samengesteld bestaande uit economen en juristen met volgende samenstelling: Silvia Lenaerts als voorzitter, Peter De Smedt, Steven Van Passel, Johan Eyckmans, Guido Van Huylenbroeck en Kurt Deketelaere. Er zou nog Nederlandse expertise worden toegevoegd.

Opvallend is dat noch in de vervolgstappen noch in het expertenpanel, onze Vlaamse wetenschappelijke instellingen zoals het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek (INBO) of het Instituut voor Landbouw-, Visserij- en Voedingsonderzoek (ILVO) of de Vlaamse Instelling voor Technologisch Onderzoek (VITO) vertegenwoordigd zijn.

Minister, de opmaak van de definitieve PAS loopt grote vertraging op. De afgelopen maanden wijzigde de timing van 'eind 2021 een voorstel naar de Vlaamse Regering', naar 'eind 2021 af', naar 'zomer 2021 af', naar 'openbaar onderzoek gestart tegen zomer 2021'. Kunt u duidelijkheid geven over de timing? Wanneer zal deze PAS-regeling af zijn? Kunt u de stappen en het tijdspad in detail beschrijven? Ik veronderstel dat het in het begin nog wat onduidelijk was, maar als er nu zo'n strikte timing wordt vooropgesteld, dan zouden die detailstappen nu toch wel beschikbaar moeten zijn zodat we de vooropgestelde timing kunnen halen.

U zou een dienst stikstof oprichten in de schoot van de administratie. Hoever staat u met die plannen? Hoe groot is deze dienst? Binnen welke administratie krijgt deze dienst vorm? Welke rol ziet u voor de Vlaamse wetenschappelijke instellingen zoals INBO en ILVO in dit traject?

U zei in het antwoord op mijn schriftelijke vraag 570 dat verschillende scenario's werden verkend in het kader van de vereiste bijstelling van het PAS-programma. Graag kreeg ik duiding bij de verschillende scenario's.

Bent u van oordeel dat de bestaande decretale regeling, die enkel een erg summiere verwijzing naar PAS bevat, voldoende is om op robuuste juridische basis een PAS goed te keuren?

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhal Demir: Collega's, we proberen inderdaad de waterproblematiek op te lossen. Stikstof is ook een belangrijk dossier. Ik heb fijne bevoegdheden, zoals u merkt.

Ik heb niet stilgezeten. Over de PAS heb ik vorig jaar met Nederland samengezeten. We hebben ook een MER voor de voorlopige PAS gedaan. De uitwerking van een definitieve PAS is ook voor mij een belangrijk dossier. Ik wil komen tot een definitieve PAS die standhoudt voor een rechtbank en rechtszekerheid biedt aan iedereen. Situaties zoals in Nederland wil ik niet meemaken. Vandaar dat ik dit dossier ook heb opgepakt.

Vergis u niet, het PAS-dossier is een complex dossier waar verschillende sectoren betrokken zijn. Ik ga niet ondoordacht te werk. Ook voor dit dossier wil ik een zo groot mogelijk draagvlak: overleg met actoren, entiteiten binnen de Vlaamse overheid, maar ook met de collega's van Nederland is een cruciaal element omdat het ook een grensproblematiek is. De Nederlandse minister, maar ook de Nederlandse ambassadeur, hebben mij al verschillende keren aangesproken.

Een van de eerste dingen die we gedaan hebben, is nakijken hoeveel knowhow we in huis hebben. Vandaar een dienst stikstof waarop ik straks zal terugkomen. Ik

vond het ook belangrijk om een expertenpanel PAS te hebben dat we de kans en de ruimte zullen geven om hun expertise in te brengen. De ernst van de situatie is te groot – ik hoop dat iedereen dat inziet – om kunst- en vliegwerk af te leveren. Blijven talmen is ook geen optie.

Ik heb gezegd dat ik voor de zomer met een voorstel 'Definitief PAS-kader' wil komen dat ik voorleg aan de Vlaamse Regering, en dat is nog steeds mijn intentie.

Begin januari 2021 hebben we binnen het beleidsdomein Omgeving inderdaad een Dienst Stikstof opgericht. In deze dienst werden zestien medewerkers uit verschillende entiteiten binnen het beleidsdomein – departement Omgeving, de VLM, het ANB, de Vlaamse Milieumaatschappij (VMM), INBO – samengebracht om de stikstofaanpak uit te werken. De coördinatie van deze dienst ligt bij het departement Omgeving. Naast een kernteam, is de werking van de dienst thematisch georganiseerd rond de verschillende inhoudelijke aspecten van de beoogde programmatische aanpak.

Nu de opstartfase achter de rug is, wordt bij de uitwerking van verschillende thema's gaandeweg ook samenwerking en overleg opgezet met entiteiten buiten het beleidsdomein Omgeving zoals ILVO, het departement Mobiliteit en Openbare Werken (MOW), departement Landbouw en Visserij (LV) en met externe experten.

De scenario's waar ik in antwoord op uw schriftelijke vraag naar verwees, zijn beleidsscenario's die in het kader van de in opmaak zijnde plan-MER onderzocht worden als alternatieven. Die beleidsscenario's hebben onder meer betrekking op de emissiereductie die nodig en voldoende is om onze verplichtingen inzake het Europese Natura 2000-beleid te kunnen waarmaken; de maatregelen die genomen kunnen worden om de uitstoot van stikstof terug te dringen; aanpassingen aan ons juridisch instrumentarium om te komen tot een rechtszekere toestemmingverlening aan activiteiten of projecten die stikstof uitstoten; afstemming met aangrenzende regio's om tot een zo gelijk mogelijk speelveld te komen aan de grenzen van het Vlaamse Gewest. De plan-MER is momenteel in opmaak. Zoals ik u al eerder aangegeven heb, kan ik niet vooruitlopen op het resultaat van dit MERonderzoek.

Het Natuurdecreet vormt de juridische basis voor de opmaak en de vaststelling van de PAS. Zoals jullie weten, gaat het over artikel 50ter. De parlementaire voorbereiding voor de betrokken bepaling bevestigt dat: "In de vierde paragraaf van artikel 50ter wordt de decretale basis gelegd voor de ontwikkeling van een programmatische aanpak ter vermindering van milieudrukken. Een eerste milieudruk waarvoor dit zal worden uitgewerkt, is de depositie van stikstof." Dit artikel bepaalt ook waaruit een programmatische aanpak ten minste moet bestaan. Dit kader biedt dus voldoende rechtsbasis voor de opmaak van een programmatische aanpak stikstof.

Ik heb begrepen dat in de schoot van de commissie ook hoorzittingen zullen worden georganiseerd. Ik vind dat een goed idee. Misschien komen daar ook nog zaken naar boven. Ik kan twee dingen doen: ofwel doe ik niets, met alle gevolgen van dien en onverwachte situaties, ofwel maak ik een definitieve PAS die rechtszekerheid biedt aan alle sectoren. Ik denk dat het belangrijk is dat we alle expertise in huis halen. Dat was een jaar geleden ook het advies vanuit Nederland: 'Wij zijn geconfronteerd geweest met het probleem en wij hadden zelfs geen expertise. We hebben snel moeten reageren.'

Vandaar dat ik het belangrijk vind dat het PAS-panel wordt opgericht, maar ook de dienst Stikstof binnen de administratie. Zestien medewerkers die de knowhow en de kennis hebben, zullen werken op deze problematiek zodat we met alle cijfers en inzichten op zak een definitieve PAS kunnen opstellen en een rechtszekere positie van al onze sectoren kunnen veiligstellen.

De voorzitter: Mevrouw Schauvliege heeft het woord.

Mieke Schauvliege (Groen): Minister, ik dank u voor uw antwoord. U begrijpt dat we dit inderdaad heel belangrijk vinden en we zijn tevreden dat u er intussen werk van maakt.

Het is me nog altijd niet duidelijk wat de exacte timing en de verschillende stappen zijn die in dat proces worden gezet. Het is belangrijk om daar zicht op te krijgen, ook omdat wij onze parlementaire rol willen vervullen en dit proces mee willen volgen, want het is wel een zeer belangrijk proces dat niet eenvoudig is – daar geef ik u helemaal gelijk in.

In de nota die aan de Vlaamse Regering werd bezorgd, staat dat het expertenteam, waarvan ik de samenstelling hebt opgesomd, zou worden uitgebreid met Nederlandse experten. Is dat intussen gebeurd? Wie zijn dat dan precies?

Ik had dus nog graag de verschillende stappen in dit proces gehoord.

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhal Demir: Ik vind het verbazend dat er niemand anders tussenkomt omdat het een heel belangrijk dossier is. Ik had het nochtans verwacht.

Ik denk dat het duidelijk is dat ik voor de zomer met een ontwerp-PAS wil komen. De timing is dus glashelder: voor de zomer een ontwerp van definitieve PAS. Voor we dit voorleggen aan de Vlaamse Regering, gaat de MER ook in openbaar onderzoek moeten gaan.

U vroeg ook naar de Nederlandse experten. Ik sta ervan versteld dat u dat allemaal moet weten en dat u dat allemaal zo belangrijk vindt. U geeft de indruk dat we rare dingen aan het doen zijn. Het gaat over professor Erisman en de heer Backes. Ze hebben veel expertise over stikstof.

De voorzitter: Mevrouw Schauvliege heeft het woord.

Mieke Schauvliege (Groen): Minister, u geeft eerst zelf aan hoe belangrijk het proces is. U bent versteld dat er geen vragen komen en dan probeert u een paar verwijten naar mijn hoofd te slingeren dat ik te veel details zou vragen. Wij vinden het inderdaad een zeer belangrijk proces. Er staat heel veel op het spel. Wij begrijpen dat de opdracht niet gemakkelijk is. Wij willen er heel graag actief mee over discussiëren. Ik ga dit dossier zeker niet laten liggen. We zullen het proberen op de agenda te blijven zetten om ervoor te zorgen dat er stappen vooruit worden gezet. Voor elke stap die we nemen en die een vooruitgang betekent, zullen wij u steunen, maar natuurlijk moeten we die stappen dan mee kunnen volgen.

Minister Zuhal Demir: Zoals u ziet, heb ik alleen maar toffe dossiers op mijn bureau liggen.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Johan Danen aan Zuhal Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over asbestafbouw bij prioritaire doelgroepen, met focus op jeugdlokalen, jeugdverblijfcentra en kamphuizen
– 1687 (2020-2021)

Voorzitter: mevrouw Gwenny De Vroe

De voorzitter: De heer Danen heeft het woord.

Johan Danen (Groen): Voorzitter, minister, collega's, ik heb een vraag over de asbestafbouw bij prioritaire doelgroepen. Ik ben blij te horen dat u, minister, wilt inzetten op een asbestafbouwbeleid. Door mijn vraag wil ik u stimuleren om misschien nog wat extra dingen te doen.

De Vlaamse Regering gaf op 24 oktober 2014 haar principiële goedkeuring aan een versnelde afbouw op weg naar een asbestveilig Vlaanderen tegen 2040. Met deze beslissing gaf de Vlaamse Regering groen licht voor een gefaseerde, doelgroepgerichte aanpak met afbakening van de prioritaire doelgroepen en asbesthoudende materiaalstromen.

De Openbare Vlaamse Afvalstoffenmaatschappij (OVAM) kreeg de opdracht om een asbestafbouwbeleid uit te werken en te verankeren binnen het Materialendecreet. Dit asbestafbouwbeleid focust zich op de uitwerking van een gefaseerde en doelgroepgerichte aanpak voor een aantal prioritaire asbesthoudende materiaalstromen. Via een markt- en stakeholdersbevraging identificeerde de OVAM volgende prioritaire doelgroepen: scholen; publieke en overheidsgebouwen; residentiële gebouwen; land- en tuinbouw.

Tijdens de hoorzitting over asbestafbouw van januari 2021 gaf de OVAM een stand van zaken van de sectorprotocollen voor deze vier prioritaire doelgroepen. Voor scholen werd er reeds in 2018 een protocol afgesloten. Voor de sector van de sociale huisvesting was de ondertekening van de protocoltekst in voorbereiding. Voor de sectoren 'zorg' en 'landbouw' was de OVAM bezig met het afbakenen van de actoren en het opstarten van de onderhandelingen met deze actoren over een protocol.

Heel wat jeugdverenigingen met eigen lokalen hebben weinig of geen zicht op de aanwezigheid van asbest in hun lokalen, wat de nodige risico's inhoudt bij verbouwings- of renovatiewerken. Deze voorzieningen voor jeugd werden nog niet opgenomen als prioritaire doelgroep. Voor de aanpak van asbestverwijdering in jeugdhuizen en jeugdlokalen werd er nog geen protocol afgesloten. Dat is evenmin het geval voor jeugdverblijfcentra en kamphuizen.

Er zijn lokale besturen, zoals de stad Gent, die de jeugdverenigingen een gratis asbestscan aanbieden. Naast deze asbestscan voorziet de stad ook een subsidie om het aanwezige asbest te verwijderen. Deze aanpak vormt echter de grote uitzondering in Vlaanderen.

Minister, voor de verwijdering van asbest uit lokalen van en voor jeugdverenigingen of jeugdhuizen werd er nog geen protocol afgesloten. Deze doelgroep werd door de OVAM niet als prioritaire doelgroep aangeduid. Nochtans is de situatie vergelijkbaar met die van de scholen. Heeft de Vlaamse Regering zicht op de grootteorde of scope van deze problematiek? Zo niet, hoe denkt ze daar zicht op te krijgen?

Waarom werden deze jeugdlokalen voor jeugdverenigingen of jeugdhuizen nog niet opgenomen als prioritaire doelgroep? Zal de OVAM binnen afzienbare tijd deze doelgroep opnemen als prioritaire doelgroep? Zijn er onderhandelingen lopende om een protocol af te sluiten voor deze doelgroep? Welke actoren zouden worden betrokken bij de uitwerking van dit protocol?

Voor de verwijdering van asbest uit jeugdverblijfcentra en kamphuizen werd er nog geen protocol afgesloten. Deze doelgroep werd door de OVAM niet als prioritaire doelgroep aangeduid. Nochtans is de situatie vergelijkbaar met die van de scholen, al blijven niet dezelfde kinderen voor langere tijd op dezelfde plaats.

Heeft de Vlaamse Regering zicht op de grootteorde of scope van deze problematiek? Waarom werd deze sector nog niet opgenomen als prioritaire doelgroep?

Zal dat in de toekomst gebeuren? Welke actoren zouden worden betrokken bij de uitwerking van dit protocol?

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhal Demir: Collega's, na de principiële goedkeuring in 2014 keurde de Vlaamse Regering het Actieplan Asbestafbouw in 2018 goed. In dat actieplan staat het concrete en afgebakende kader opgenomen waaraan de OVAM uitvoering geeft. Ik heb er nu ook geld voor voorzien, want dat stond er niet tegenover. Met een plan zonder middelen kun je niet veel doen.

Voor sectorale protocolondersteuning bakent het actieplan dit af tot volgende doelgroepen: scholen, land- en tuinbouw, sociale huisvesting en zorgsector.

Uiteraard zijn kinderen en jongvolwassenen een zeer kwetsbare doelgroep. De scope van gebouwen die kinderen doorheen hun dagelijkse leven betreden, reikt echter veel verder dan jeugdhuizen, -lokalen, -kamphuizen en -verblijfscentra. Op dit moment bestaat er geen afzonderlijk sectorprotocol, wat ook niet was voorzien in het oorspronkelijke plan. Het is heel aannemelijk om daar prioritair op in te zetten.

Het ondersteuningsmechanisme van protocolwerking is dus maar een van de ingezette ondersteuningsinstrumenten. Zo bieden de subsidies voor lokale besturen om bronophalingsprojecten te organiseren expliciet de mogelijkheid om ook gebouwen van sport- en jeugdverenigingen mee te nemen.

Steden en gemeenten zijn vaak zelf eigenaar van de lokale jeugdinfrastructuur. Vanuit hun decretaal verankerde voorbeeldrol zijn zij lokaal verantwoordelijk om het gemeentelijke patrimonium tegen de respectievelijke mijlpalen te inventariseren en asbestveilig te maken. Het initiatief van de stad Gent rond de gratis asbestscan kan mogelijk inspiratie bieden voor andere lokale besturen. Maar het is nog belangrijker om daar dan ook de nodige vervolgstappen aan te koppelen. Als er asbest wordt vastgesteld, moeten die materialen ook veilig en vlot verwijderd en afgevoerd kunnen worden. Aangezien de stad Gent zelf momenteel nog geen bronophalingsproject organiseert, wil ik hen warm aanmoedigen om hierin het voorbeeld te volgen van ondertussen al 80 procent van de Vlaamse gemeenten die dergelijke projecten uitrollen op hun grondgebied. We voorzien daarvoor ook de nodige middelen.

U hebt een punt dat de situatie in jeugdverblijven en kamphuizen te vergelijken is met scholen. Ik deel uw mening dat, omdat het vaak gaat over jongeren en kinderen, we de lijn moeten doortrekken. Sta me toe dat ik met de administratie bekijk onder welke vorm we het zullen doen. Ik vind het een welgekomen en goede suggestie van u. Ik ga ermee aan de slag.

De voorzitter: De heer Danen heeft het woord.

Johan Danen (Groen): Minister, dat was het antwoord dat ik wilde horen, namelijk dat u ermee aan de slag wilt gaan. Natuurlijk kan niet alles tegelijk gebeuren, maar zoals u terecht zegt, is de situatie vergelijkbaar met de scholen en met andere plaatsen waar veel kinderen komen. Het is dus goed dat dit wordt aangepakt. Een van de allerbelangrijkste zaken is volgens mij de ontzorging. Mensen willen wel actie ondernemen, maar ze weten niet altijd waar naartoe. In veel gevallen gebeurt er dan maar niks omdat het te complex is. Ik hoop dat u inderdaad de koe bij de hoorns zult vatten en de OVAM zult aansporen om er werk van te maken.

Minister, ik zal ter ondersteuning van u ook aan minister Dalle deze vraag stellen zodat u misschien kunt samenwerken om na te gaan hoe we deze problematiek

echt kunnen aanpakken. Nogmaals, ik wou deze vraag vorig jaar al stellen maar door corona dacht ik dat het misschien niet het moment was omdat er toch weinig activiteiten waren. Ik denk dat het nu echt tijd is om de koe bij de hoorns te vatten. Ik ben blij met uw antwoord en ik hoop dat er snel stappen vooruit zullen worden gezet.

De voorzitter: Mevrouw Perdaens heeft het woord.

Freya Perdaens (N-VA): Minister, ik dank u voor uw antwoord. Mijnheer Danen, ik dank u voor de vraag. Ik denk dat vriend en vijand kan en moet toegeven dat er deze legislatuur extra wordt ingezet op de asbestafbouw. Het is een fantastisch werk waar we ook vordering in maken. Het is een goede zaak.

Ik begrijp – en zowat iedereen – dat de OVAM niet iedereen als prioritaire groep kan aanduiden, maar de jeugd is toch ongelooflijk belangrijk. Ik ben heel blij te horen dat hun lokalen toch enige prioriteit kunnen krijgen en dat u daarop zult inzetten.

De OVAM biedt lokale besturen subsidies voor de organisatie van asbestafbouwende projecten aan. Ook als projectdeelnemer kan men ondersteuning genieten door deel te nemen aan een of zelfs meerdere afbouwprojecten in zijn provincie, stad of gemeente. Ik denk dat collega Danen met zijn laatste vraag een beetje de nagel op de kop sloeg door te zeggen dat, ook zonder extra sectorafspraak, er de mogelijkheid is om via de jeugdwerking zelf al in te tekenen op asbestafbouwende projecten. Die kans moet zeker worden gegrepen. Collega Danen, ik kijk er alvast naar uit dat u die vraag ook zult stellen aan minister Dalle. Via een boodschap voor de jeugd en een boodschap voor de lokale besturen voor de asbestscan, kan er nog extra worden ingezet op asbestafbouw. Dat is een heel goed plan.

De voorzitter: Mevrouw Rombouts heeft het woord.

Tinne Rombouts (CD&V): Ik sluit me graag aan bij deze vraagstelling en ik wil ook de collega danken voor zijn vraag en de minister voor haar antwoord. Eenieder hier onderschrijft de asbestproblematiek. Ook de actie en de extra middelen die daarvoor vrijgemaakt kunnen worden om versneld een asbestveilig Vlaanderen te krijgen, zijn een positieve stap voorwaarts. Dat kinderen en jongeren tot een specifieke en kwetsbare doelgroep behoren, is voor iedereen duidelijk. De schoolomgeving is een omgeving waarin men vaak vertoeft. Dat is hetzelfde wat de jeugdlokalen betreft.

Zoals u terecht hebt gesteld, kunnen gemeenten vandaag al een heel belangrijke rol spelen om die jeugdverenigingen bij te staan in hun jeugdlokalen om hen mede te ontzorgen en/of zelfs mee de financiering op zich te nemen. In deze is het belangrijk, minister, dat u zeker aan de OVAM de nodige bewustmakende acties vraagt en om daaraan de nodige aandacht te besteden.

Dan wil ik nog een specifieke problematiek of knelpunt aanstippen. Als misschien niet alleen het gebouw, maar eventueel de omgeving van de jeugdinfrastructuur vervuild is met asbest, dan lopen de kosten vaak nog eens sterk op. Dan moet de overheid in deze mede de verantwoordelijkheid dragen. Er kan niet alleen naar het jeugdwerk worden gekeken.

Minister, ik wil vragen om zeker de link te leggen met minister Dalle omdat jeugdinfrastructuur nu eenmaal een prioriteit is in het hele jeugdbeleid. Dat is al jaren zo. Men staat daar voor gigantische uitdagingen. Er wordt daar heel sterk op ingezet. Dus die brug en de samenwerking zijn heel belangrijk. Ook minister Dalle is er gevoelig voor om te kijken hoe we namelijk win-winsituaties kunnen realiseren, zowel op het vlak van energie – wat vandaag al heel duidelijk is opgenomen

in de middelen en in de samenwerking – als op het vlak van asbest en andere zaken.

We hebben in het regeerakkoord ook ingeschreven dat we uitkijken naar het jeugdinfrastructuurplan, dus in die zin denk ik dat daar die samenwerking openligt om stappen voorwaarts te zetten en afspraken te maken om op die manier in extra middelen te voorzien om die jeugdwerkinfrastructuur asbestveilig te maken.

Ik heb nog een suggestie, minister, en dat is om misschien eens te kijken op welke manier er ook samenwerkingen kunnen worden uitgebouwd voor buitenschoolse activiteiten. Dat gaat dan niet over de jeugdwerkinitiatieven, dat gaat niet over de scholen, maar wel de buitenschoolse activiteiten van kinderen en jongeren. Dat is namelijk ook accommodatie waar uiteraard kinderen en jongeren veel tijd doorbrengen. Dat is ook een element dat u het best in uw vizier meeneemt.

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhal Demir: Dank collega's voor de vele suggesties. We nemen ze mee, ook wat die buitenschoolse activiteiten betreft. Ik ga dat eens goed bekijken. Ik weet niet of dat onder zorg valt, ja of nee. Dat neem ik mee, uiteraard overal waar kinderen vaak vertoeven.

De OVAM neemt ook contact met lokale besturen die nog geen bronophaling doen. Ons doel blijft zeker om met onze subsidies 100 procent van de gemeenten te dekken. De OVAM zal daar ook de komende jaren fel op inzetten. Wat de vraag betreft over jeugdkamphuizen, jeugdverblijfcentra en ik denk bijvoorbeeld ook aan de sportclubs, ga ik de OVAM de opdracht geven om eens goed te bekijken hoe en onder welke vorm we dat kunnen doen en dan denk ik dat het goed is dat we een kleine aanpassing van het actieplan in die zin doen, maar dat is in het voordeel van onze jongeren.

De voorzitter: Dank u, minister, de jongeren zullen u zeer zeker dankbaar zijn en dank u wel, collega Danen en de andere collega's ook, voor de mooie aanbevelingen. Je merkt dat de hoorzittingen toch altijd interessant zijn en we hopen dat de toekomstige hoorzittingen ook zulke leuke suggesties zullen opleveren.

De heer Danen heeft het woord.

Johan Danen (Groen): Ik wilde horen dat de minister hier werk van zou maken en ze heeft me laten weten dat ze dat wil doen. Ik kijk ernaar uit en ik zal niet nalaten om hierover af en toe vervolgvragen te stellen. Ik ben alleszins blij dat we die sectoren nu ook zullen aanpakken, want, zoals u zegt, minister, zijn dat plaatsen waar kwetsbare jongeren en kinderen komen en we moeten hen bij uitstek beschermen tegen de gevolgen van asbestvervuiling.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Ludwig Vandenhove aan Zuhal Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de milieugevolgen van het afval voor de aanmaak van synthetische drugs – 1273 (2020-2021)

Voorzitter: mevrouw Gwenny De Vroe

De voorzitter: De heer Vandenhove heeft het woord.

Ludwig Vandenhove (sp·a): Ik denk dat u zeker het probleem rond synthetische drugs, zoals amfetamines, kent, en dan het specifieke probleem dat wij daar spijtig genoeg in Limburg mee hebben. De chemische drugs worden geproduceerd in

illegaal opgerichte laboratoria, bijvoorbeeld in afgelegen loodsen of vroegere boerderijen of andere bedrijfsgebouwen. Uit cijfers die zowel Knack als Le Soir opvroegen bij de verschillende parketten en bij de federale gerechtelijke politie, blijkt dat in België in minder dan drie jaar tijd negen labs voor de productie van de gevaarlijke synthetische drug methamfetamine zijn ontmanteld. Het eerste Belgische methlab is in maart 2018 ontdekt in Vorselaar, maar ook in Wuustwezel, Peer, Hasselt, Bilzen, Leopoldsburg en Maasmechelen werden recent laboratoria ontmanteld. 70 procent van de aangetroffen labo's voor synthetische drugs bevinden zich in Belgisch Limburg. U weet dat we vanuit Limburg proberen om de federale gerechtelijke instanties er attent op te maken dat er meer mensen en middelen nodig zijn om dat probleem aan te pakken.

Dat probleem heeft ook een milieuaspect. Het opsporen en vervolgen van drugsmisdrijven is de taak van justitie – een federale bevoegdheid – maar de productie van synthetische drugs in Vlaanderen brengt ook specifieke problemen met zich mee die binnen uw bevoegdheid voor Leefmilieu en Omgeving vallen of waar u toch mee verantwoordelijk voor bent. Hierbij valt te denken aan branden en ontploffingen, en het dumpen van gevaarlijk drugsafval. Zowat 80 procent van het drugsafval in de provincie Limburg verdwijnt in de riolering of wordt op een veld geloosd. Het gif komt zo in het grondwater terecht en daarmee ook in ons drinkwater. In 2018 werd 95 ton chemisch afval uit labo's gedumpt in de Limburgse regio.

Beschikken de administraties en/of Vlaamse instellingen waarvoor u als minister bevoegd bent over exacte en recente cijfers over de omvang van het probleem? In een recente toelichting van zowel de federale gerechtelijke politie als van de procureur des Konings blijkt dat er geen exacte cijfers zijn. Er zijn wel ramingen daarover.

Is er een specifiek plan of zijn er specifieke maatregelen om de impact op het leefmilieu en onze leefomgeving aan te pakken?

Terwijl het aantal labo's eerder constant blijft, neemt het aantal dumpingen exponentieel af. Dat is een probleem omdat politie- en justitiële diensten vrezen dat het chemische afval, onder andere zoutzuur en cyanide, rechtstreeks in de natuur wordt geloosd. Daardoor stijgen de risico's voor de volksgezondheid en het leefmilieu en de kosten voor het saneren van de vervuilde gronden. Hebt u aanwijzingen voor deze analyse? Deelt u de analyse dat het eerder van dumpingen naar lozingen gaat? Zijn er specifieke acties en/of initiatieven binnen uw bevoegdheden om deze problematiek aan te pakken?

Het zou zeer moeilijk zijn om bepaalde stoffen terug te vinden in de bodem en het grondwater. Ik neem aan dat uw betrokken administraties of agentschappen op de hoogte zijn van deze problematiek. Worden er eventueel nieuwe methodes onderzocht om deze lozingen te achterhalen?

Ik kijk uit naar uw antwoord.

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhal Demir: Zoals u aangeeft, is de grond van het probleem crimineel. De dumping van afvalstoffen en bodemverontreiniging is slechts een van de gevolgen van deze criminele feiten.

De parketten hebben in hun richtlijnen aangegeven dat zij eerst aan zet zijn. Zij staan in voor het sporenonderzoek om te bepalen over welk type drugs het gaat en of het gekoppeld kan worden aan bepaalde labo's. Door het parket worden er dus bij achtergelaten drugsafval vaak al initiatieven genomen met het oog op sporenonderzoek en verwijdering.

De Openbare Vlaamse Afvalstoffenmaatschappij (OVAM) beschikt daarom niet over de volledige dataset van deze problematiek. De OVAM beschikt enkel over de info die aan haar werd overgemaakt door derden, zoals de gemeenten, politiediensten of andere lokale diensten. In 2019 registreerde de OVAM zes exploitaties van drugslabo's en zes illegale dumpings van drugsafval. In 2020 werden zes exploitaties en drie dumpings gemeld.

Op dit moment onderzoeken we of de OVAM als single point of contact zou kunnen fungeren om zo alle data op een plek te krijgen. Ik heb dat met de OVAM ook opgenomen nadat ik een jaar geleden een gesprek had met een procureur des Konings die daar erg mee bezig was. We moeten een volledig beeld krijgen van die drugsafval, maar op dit moment krijgen we de info van anderen. Toch zou het verstandig zijn als we alle data op een plek kunnen verzamelen waarbij de OVAM als single point of contact fungeert. Dan kunnen we binnen mijn bevoegdheid Handhaving kijken welke samenwerkingen nodig zijn om het probleem veel proactiever op te sporen. Hierbij hebben we ook al contact opgenomen met de handhavers in Nederland.

Voor alle drugsincidenten die aan de OVAM gemeld worden, zoekt de OVAM een gepaste werkwijze om het probleem ter plaatse zo snel mogelijk en ten gronde aan te pakken. De OVAM maakt een onderscheid tussen een terrein waarop drugsafval werd gedumpt door onbekenden en een terrein waarop een drugslabo werd geëxploiteerd. Veroorzaakt een onbekende een bodemverontreiniging op een terrein door het achterlaten van drugsafval, dan is dit voor de eigenaar of gebruiker van dat terrein een onvoorziene gebeurtenis. In die gevallen is de eigenaar niet saneringsplichtig en kan de schadegevallenprocedure opgestart worden om het probleem zo snel mogelijk aan te pakken. De exploitatie van een drugslabo op een terrein beschouwt de OVAM als een illegale risico-inrichting. De schadegevallenprocedure kan hiervoor niet toegepast worden. In deze gevallen moet minstens een oriënterend bodemonderzoek uitgevoerd worden om een inschatting te kunnen maken van de bodemproblematiek op het gehele terrein. Het spreekt voor zich dat de vervuiler betaalt als we weten wie de dader is. Die kosten gaan rechtstreeks naar de daders, maar je weet niet altijd wie dat zijn. Soms blijven ze helaas onbekend.

Dan uw derde vraag. Het is voor de OVAM en de Vlaamse Milieumaatschappij (VMM) onmogelijk om hiervan inschattingen te maken met de voor hen beschikbare informatie. Er zijn ook geen concrete aanwijzingen terug te vinden die de analyse of conclusie staven die u in uw vraag opwerpt. Door het samenbrengen van alle beschikbare informatie, kunnen we misschien wel missing links vinden. Daarom heb ik dan ook het initiatief genomen om naar een single point of contact toe te werken voor deze drugsdumpings of -lozingen.

Het klopt dat het heel moeilijk is om bepaalde stoffen terug te vinden in de bodem en het grondwater. Hoewel Vlaanderen over een uitgebreid grondwatermeetnet beschikt, is de kans om hiermee drugsafval op te sporen zeer laag. Het is als zoeken naar een speld in een hooiberg, aangezien het over geconcentreerde puntlozingen gaat.

U vraagt naar de impact op het grondwater, maar ik wil u ook meegeven dat we voor incidenten op oppervlaktewateren zeer nauw en heel goed samenwerken met de lokale besturen, politie en waterlopenbeheerders. Die samenwerking verloopt goed en de laatste jaren almaar beter. De VMM heeft nog geen directe aanwijzing kunnen vinden, na bijvoorbeeld de analyse van een staal ingevolge een incident, dat deze met drugs en/of zijn bijproducten zijn gerelateerd.

De parameters die geanalyseerd worden bij een bodemonderzoek, variëren naargelang de aard van de productie en de productiestap. De bodemsaneringsdeskundige

kan informatie inwinnen bij het Nationaal Instituut voor Criminalistiek en Criminologie (NICC) over welke parameters moeten worden geanalyseerd op een specifieke locatie.

Dat laatste was misschien wat technisch. Mijn excuses, mijnheer Vandenhove, maar soms is het een beetje technisch. Ik denk dat we vooral goed moeten onthouden dat we al gesprekken hebben, dat we ook kijken naar het 'single point of contact', dat we alle informatie goed beheren, dat we over alle data beschikken, dat we kijken hoe we onze handhavers daarop zetten en vooral hoe we de kosten die ermee gepaard gaan, maximaal kunnen doorsturen naar de daders.

De voorzitter: De heer Vandenhove heeft het woord.

Ludwig Vandenhove (sp·a): Minister, bedankt voor het antwoord. Ik heb ook getwijfeld of ik die vraag nu moest stellen vanuit de bevoegdheid Justitie of de bevoegdheid Leefmilieu. Eigenlijk gaat het hier inderdaad over Leefmilieu en ligt de bevoegdheid wat Justitie betreft op federaal niveau, maar dat belet u toch niet in uw ambitie, denk ik, rond alles wat onder Handhaving kan vallen in Vlaanderen.

Het is goed dat deze problematiek wordt aangepakt. Het is goed dat u met de OVAM werkt om daar alles te verzamelen. Het is een vrij recent fenomeen, dus ik begrijp dat het allemaal nog niet rond is, maar ik zou toch willen aanraden om daar verder mee te doen. Want ondanks het goede werk van het Limburgse parket en de Limburgse federale gerechtelijke politie, is er natuurlijk een luik dat ontbreekt. Het zou goed zijn dat er echt een praktisch draaiboek komt, waarbij op een bepaald moment de activiteiten van het parket en de gerechtelijke politie gedaan zijn en er dan andere instanties, zij het Vlaamse instanties, op het terrein komen.

Bij één zaak wil ik toch een correctie aangeven. Ik ben het absoluut met u eens dat de vervuiler moet betalen, maar het probleem is hier dat we meestal de vervuiler niet kennen. Dat is ook een van de redenen waarom men nu soms, als men toch nog net kan ontsnappen, het spul snel weggiet in plaats van het achter te laten. Daardoor komt het inderdaad onder andere in het afvalwater terecht. Uiteraard moeten we proberen om alles zo maximaal mogelijk op de vervuiler te verhalen, maar het komt er vooral op neer om ervoor te zorgen dat zo weinig mogelijk van dit soort producten of producten die gebruikt worden om de zaak aan te maken, in het milieu of in het water terechtkomen.

De voorzitter: Mevrouw Perdaens heeft het woord.

Freya Perdaens (N-VA): Collega, bedankt voor de vraag. Dit is een zeer verontrustende evolutie. Het is kwalijk, ook qua oorzaak en gevolg. De meeste oorzaken moeten, zoals al is aangehaald, op een ander niveau aangepakt worden. Maar het leefmilieu zit wel met de gevolgen – met de gebakken peren, zoals ze bij ons zeggen.

Ik ben heel blij dat er heel erg wordt ingezet om die gevolgen te gaan aanpakken. Er wordt onderzocht om de OVAM alle data te laten verzamelen. Er wordt gekeken naar de handhavingssamenwerkingen. Ik heb nog een bijkomende vraag, minister. U gaf aan dat we, ondanks ons heel uitgebreide grondwatermeetnet, heel moeilijk drugsafval kunnen opsporen. Ik vraag me dan af in welke mate waterzuiveringsinstallaties binnen hun stalen of metingen iets kunnen traceren van die drugs.

De voorzitter: Mevrouw Rombouts heeft het woord.

Tinne Rombouts (CD&V): Bedankt voor het antwoord, en ook voor de vraag. De problematiek van synthetische drugs, zowel wat betreft het storten van afval als het lozen, is en blijft een knelpunt dat we niet zomaar weg kunnen toveren. We moeten goed zien hoe we daarmee omgaan en hoe we er efficiënt voor kunnen

zorgen dat het leefmilieu in dezen minimale schade ondervindt. Het is een problematiek die in Limburg vaak naar voren komt, maar ook hier in het noorden, aan de Nederlandse grens, moeten we spijtig genoeg vaststellen dat dat feiten zijn waarmee we wel eens worden geconfronteerd.

Minister, het lijkt mij een goede zaak dat u van de OVAM een 'single point' wilt maken voor het verzamelen van informatie, maar ik zou willen suggereren dat er in dezen dan ook een permanentiedienst binnen de OVAM zou zijn. Op het moment dat er zaken worden vastgesteld, moet er immers zeer snel gehandeld worden. Zeker als het over zulke specifieke zaken gaat als lozingen en dergelijke meer, kun je niet verwachten dat elke noodambtenaar alle kennis in pacht heeft. Vaak kijkt men dan ook naar de brandweer. Als het over synthetische producten gaat en men heeft iemand in het korps die met gevaarlijke stoffen kan omgaan, kan men daar inderdaad kijken dat er op de best mogelijke manier gehandeld wordt. Maar als lokaal bestuur is het interessant dat, wanneer er zaken worden vastgesteld, je op dat moment vanuit één punt informatie kunt krijgen over hoe je ermee moet omgaan en je ook informatie kunt doorgeven. Als u denkt aan dat 'single point' bij de OVAM, hoever bent u met het uitwerken daarvan? En staat de suggestie om met een permanentiedienst te werken op uw agenda? Hoe kijkt u daarnaar?

U stipt ook zeer terecht de kosten aan. Als de dader wordt gevonden, moeten we de kosten daar maximaal op verhalen. Dat staat buiten kijf. Maar de heer Vandenhove verwees ernaar dat die in de meeste gevallen niet te traceren is. Dan is natuurlijk de vraag wie in dezen opdraait voor de kosten. En we moeten vaststellen dat er soms getouwtrek is tussen gerecht en lokale besturen, afhankelijk van waar en wie welke acties ondernomen heeft. Kunt u dat ook meenemen in de procedure? Is er voor eventuele kosten, als dat niet door de federale overheid of het parket kan worden meegenomen, een socialisering mogelijk? Ik denk niet dat het terecht is dat gemeenten die frequenter met deze zaak te maken hebben, buiten hun eigen wil om, daar dan volledig de kosten voor moeten dragen. Hoe kijkt u daarnaar? Welke mogelijkheden ziet u daarin?

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhal Demir: Er zijn veel suggesties gedaan door de parlementsleden. Ik zal ze sowieso meenemen en bekijken.

Belangrijk om te weten is dat zuiveringsinstallaties bij de drinkwaterproducenten eventuele afvalstoffen zuiveren. Het heeft dus geen invloed op onze drinkwaterkwaliteit. Dat is wel belangrijk: eventuele stoffen hebben geen invloed op de kwaliteit van het gezuiverde water.

De andere opmerkingen en suggesties nemen we mee.

De voorzitter: De heer Vandenhove heeft het woord.

Ludwig Vandenhove (sp·a): Dank u wel, met de oproep om door te werken.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Ludwig Vandenhove aan Zuhal Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over het gebruik van pesticiden in privétuinen
– 1541 (2020-2021)

Voorzitter: mevrouw Gwenny De Vroe

De voorzitter: De heer Vandenhove heeft het woord.

Ludwig Vandenhove (sp·a): Minister, het gebruik van pesticiden in privétuinen is een onderschat probleem. En aangezien u onlangs de Green Deal Natuurlijke tuinen hebt afgesloten met de groenaannemers, dacht ik eraan om eens te polsen of er cijfers ter beschikking zijn over de grootte van het probleem en wat u daar eventueel aan wilt doen.

Privétuinen vormen uiteindelijk bijna 10 procent van het Vlaamse landschap. Als we iets zeggen over omgeving, milieu en klimaat, is dat een oppervlakte die vaak uit het oog wordt verloren. We mogen het belang daarvan zeker niet onderschatten. In die zin is het positief dat u die Green Deal afgesloten hebt. We moeten er ook alles aan doen om die privéruimte maximaal in te schakelen voor de natuur en de biodiversiteit. En laten we eerlijk zijn: daar schort het nogal vaak aan.

U wilt de Green Deal die u afgesloten hebt, bereiken door een meer natuurlijk beheer van de tuinen met meer inheemse planten, een groter aanbod van ecologisch tuinmateriaal en kennisopbouw rond het onderwerp, met de bedoeling om de tuinen groener en biodiverser te maken.

Uit mijn vorige functie herinner ik me echter dat het gebruik van pesticiden in privétuinen toch nog altijd een groot probleem vormt. Dat is hoe dan ook een probleem voor de doelstellingen die u met deze Green Deal voor ogen hebt.

Minister, vandaar mijn vragen. Zijn er in die Green Deal, die in november van vorig jaar is afgesloten, denk ik, ook afspraken gemaakt in verband met het gebruik van pesticiden door private ondernemers op het gebied van tuinaanleg en tuinonderhoud? Zijn ter zake bepaalde doelstellingen vooropgesteld? Beschikt u over actuele cijfers over het pesticidegebruik in privétuinen? Is er in dezen een onderscheid te maken tussen de Vlaamse provincies? Ik herinner me dat er een paar jaar geleden provincies waren die zulke cijfers hadden, en andere niet. Het benieuwt me eigenlijk wel hoever het daarmee staat.

Voorziet u eveneens in preventieve en sensibiliserende acties gericht op eigenaars die zelf hun tuin onderhouden? Uit wat bestaan die, of hoe zien die eruit? Het is immers goed dat u zo'n Green Deal sluit als onderdeel van een pakket Green Deals met de private ondernemers die met tuinen bezig zijn, natuurlijk, maar er zijn natuurlijk ook heel wat mensen die geen beroep doen op ondernemers, en die vallen in dit geval natuurlijk uit de boot inzake sensibilisering en preventie.

Plant u initiatieven ten overstaan van uw federale collega's om de verkoop van sommige pesticiden, zoals glyfosaat, te verbieden voor private personen? Ik weet het wel, dat is federaal, Europees, noem maar op. Ik ken dat probleem, maar zolang de verkoop niet aan banden wordt gelegd, en daar kunt u niks aan doen, dan zal dat probleem onopgelost blijven. Soms spreek ik mensen daarop aan die ik persoonlijk ken. Ik zie hen bezig in de tuin en zeg dan dat dat niet gezond is. Ze geven dat ook toe, maar toch doen ze gewoon verder. Voorziet u dus in het ondernemen van bepaalde stappen ter zake in de contacten die u hebt met federale collega's?

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhal Demir: Collega Vandenhove, dank u. Er werden inderdaad afspraken gemaakt met betrekking tot het gebruik van pesticiden. De ondertekening van de overeenkomst houdt immers ook een engagement in om bij te dragen tot een duurzamer en natuurlijker tuinenlandschap, door in te zetten op het natuurlijker ontwerpen, omvormen, inrichten en ook beheren, door het gebruik van pesticiden en schadelijke praktijken uit te sluiten. Die doelstelling is dus heel expliciet mee opgenomen.

De overeenkomst inzake de Green Deal Natuurlijke tuinen werd al door 145 partijen ondertekend, en wekelijks lopen er nog nieuwe aanvragen binnen. Dat is

dus heel goed. Om de engagementen van de deelnemers concreter te maken, polsten wij naar de huidige en toekomstige manier van werken. 20 van de 24 tuinonderhouders geven aan al in te zetten op tuinbeheer gericht op de preventie van ziekten en plagen en op een gezond bodemleven. 38 van de 72 tuinontwerpers geven aan vervuilende gereedschappen en technieken versneld te zullen vervangen door milieuvriendelijke alternatieven. 24 zeggen dat ze dat al doen. Slechts 10 gaven hierop geen antwoord. Tussentijds zal worden nagegaan in welke mate de deelnemers erin slagen hun engagementen waar te maken en hoe deze Green Deal daarbij kan helpen.

Ik kom tot uw vraag of ik beschik over actuele cijfers over het pesticidegebruik in privétuinen. In 2016 liet de Vlaamse Milieumaatschappij (VMM) een bevraging uitvoeren bij burgers. In 2017 werd het resultaat van die bevraging verwerkt in het rapport 'De Vlaamse tuin met of zonder pesticiden'. Uit onderzoek blijkt dat 21 procent van de Vlamingen al is overgeschakeld op de alternatieven en dat 32 procent helemaal geen bestrijdingsmiddelen gebruikt. Van de 47 procent die wel nog pesticiden gebruikt, is de helft bereid om over te stappen op alternatieven. Een opdeling per provincies is niet in het rapport meegenomen. Ook op de website van Milieurapport is er info opgenomen: het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen door particulieren is duidelijk gedaald, maar aangezien we ondertussen vijf jaar verder zijn, zal ik mijn administratie vragen om opnieuw een bevraging te doen hierover.

Ik kom tot uw derde vraag. De Green Deal Natuurlijke tuinen is het communicatieen sensibiliserend instrument om vooral ook particulieren te overtuigen om van hun tuin een duurzaam stukje groen te maken. We hebben immers heel veel tuinen in Vlaanderen, dus als we die mee kunnen inzetten voor het groener, natuurlijker en meer biodivers maken van Vlaanderen, dan is dat geniaal. Dat is ook de bedoeling van die Green Deal.

Zoals al eerder aangehaald, komt er ook een aanpassing van het besluit inzake het duurzaam gebruik van pesticiden. De aanpassing zal ook met de nodige communicatie gepaard gaan.

De Vlaamse wetgeving verbiedt het gebruik van producten met glyfosaat door particulieren al sinds 19 juli 2017. Mijn federale collega verbood de verkoop en het gebruik van producten met glyfosaat door particulieren vanaf 6 oktober 2018. Vanaf 1 januari 2020 is ook de verkoop en het gebruik van alle andere synthetische herbiciden aan particulieren verboden. Herbiciden met bijvoorbeeld de werkzame stof azijnzuur, een niet-synthetische stof, mogen wel nog worden verkocht en gebruikt.

De voorzitter: De heer Vandenhove heeft het woord.

Ludwig Vandenhove (sp·a): Minister, dank u wel voor uw antwoord. Ik heb nog een paar bijkomende bemerkingen of vragen. Wat betreft de aantallen qua ondernemers waarover u sprak, in welke mate zijn die representatief voor de aannemers in Vlaanderen? Dat is eigenlijk geen vraag, maar een bemerking. Dat weet u ook. Ik heb het dan niet over de organisatie, maar over de aantallen.

Ik denk dat het heel goed is dat u de cijfers van 2016 laat actualiseren. Ik herinner mij dat Limburg daar niet zo goed uitkwam. Ik hoop dat we er nu beter uitkomen.

U zei dat de aanpassing van het besluit inzake het duurzaam gebruik van pesticiden eraan komt. Dat is al een paar keer gezegd. Naar aanleiding van vorige vragen had u gezegd dat dat begin dit jaar of alleszins in de loop van dit jaar zou zijn. Wat is de concrete timing ter zake?

De voorzitter: Mevrouw Perdaens heeft het woord.

Freya Perdaens (N-VA): Minister, ik denk dat het goed is dat de verkoop van synthetische herbiciden aan particulieren verboden is. Het is natuurlijk heel belangrijk dat mensen dan wel weten op welke manier ze goed aan tuinonderhoud kunnen doen. Dat gaat vaak met kleine dingen. Op de website www.gezond-uiteigengrond.be vind je een aantal dergelijke elementen. Ik leerde er persoonlijk uit dat je naast tomaten perfect prei, wortelen, aardbeien of veldsla kunt zetten, maar bijvoorbeeld geen kropsla. Dat is overigens wat ik mijn man zal vertellen over wat misliep bij ons in de moestuin. Met dat soort kennis heb je natuurlijk meer kans op succes, ga je er minder snel over denken om bijvoorbeeld pesticiden in te zetten. Ik denk dus dat het heel belangrijk is om de promotie van dat soort dingen op te drijven, omdat dat heel nuttig is. Ik hoor dat er al heel veel, namelijk al 145, tuinonderhouders en tuinontwerpers overtuigd zijn van de Green Deal Natuurlijke tuinen en die overeenkomst hebben ondertekend. Ik vroeg me af op welke manier degenen die nog geen engagement toonden, toch nog zouden kunnen worden aangesproken of gesensibiliseerd. Zijn daar plannen voor?

De voorzitter: Mevrouw Schauvliege heeft het woord.

Mieke Schauvliege (Groen): Collega, dank u wel voor de interessante vraag. Tuinen zijn natuurlijk een heel belangrijk onderdeel dat kan meespelen in het stimuleren van meer biodiversiteit, maar ook inzake de waterproblematiek. Heel recent heeft De Standaard een heel grootschalige campagne gelanceerd, namelijk CurieuzeNeuzen in de Tuin. Daarmee wil men actie voeren omtrent waterinfiltratie en -berging in tuinen. Minister, in welke mate bent u op de hoogte van dat project en erbij betrokken? Bent u van plan om de resultaten die uit dat project komen, mee te integreren in een beleid omtrent tuinen en eventueel in een Green Deal inzake tuinen?

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhal Demir: Dank u wel. Het is natuurlijk heel recent dat we die deal hebben afgesloten. Het aantal tuinaannemers die dat in Vlaanderen ook actief gebruiken moet ik navragen. Dat weet ik niet. Het aantal dat nu al deelneemt aan de Green Deal, lijkt me echter sowieso al mooi. Dat engagement is er.

We zullen natuurlijk nog verder inzetten op sensibilisering. Ik hoor toch ook wel van mensen die met tuinaanleg bezig zijn, dat ze heel aangenaam worden verrast door de natuurlijkere ontwerpen, door de biodiversiteit die ook mee wordt gesuggereerd in alle ontwerpen. Ik denk dat we verder moeten blijven sensibiliseren en daarop inzetten, waarbij we ook de mooie zaken al tonen. Als we dat doen, dan zit dat goed, denk ik. Ik zie ook dat heel wat lokale besturen daarop inzetten. Dat is ook heel goed. Die zijn daar al goed mee bezig. Dat is de weg die we verder willen inslaan met die privétuinen.

Zoals u weet, de VMM steunt CurieuzeNeuzen in de Tuin met 135.000 euro, en er is ook de ondersteuning in manuren vanuit de administratie. Ik heb immers ook al meermaals meegegeven dat we alles wat met water te maken heeft, belangrijk vinden. We moeten de mensen daar ook bewust van maken. Vandaar dat initiatief.

Belangrijk is ook, zoals jullie natuurlijk weten, dat tuinen zonder pesticiden ook goed zijn als klimaatadaptatie: meer kruiden, meer bomen, meer bloemen. Dat houdt ook meer water vast en werkt afkoelend. Dat lijkt me de weg te zijn die we verder moeten inslaan. De deal is nog niet zo oud, die is nog maar pas afgesloten, maar we zullen daarop blijven inzetten.

De voorzitter: De heer Vandenhove heeft het woord.

Ludwig Vandenhove (sp·a): Minister, wat was de timing in verband met de aanpassing van het besluit?

Minister Zuhal Demir: Dat is voor het voorjaar.

Ludwig Vandenhove (sp·a): Het voorjaar van dit jaar. Dank u wel.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.